

A RIMASZOMBATI
EGY. PROT. FÖGIMNÁZIUM

LXIII-İK

ÉRTESITŐJE

AZ 1915—16-İK TANÉVRŐL.

Igy énekelt a költő csaknem nyolc évtizeddel
amikor még a magyar embernek egy ezred év óta nem-
zedékről nem emlekező szálló öröksége egy szent érzelémmé
magasztosult: KÖZELI: volt.

LOYSECH ÖDÖN

IGAZGATÓ.

Sajnos, ma a földünknek. Mert ez a föld,
melyet apáink ezer év óta hűbirtokként vettek, a legdrá-
gabb birtoktette az egész országunknak s mindig
vagy tárgyát képezte ama népek előtt, melyek saját föld-
jükön, a mezőgazdaság, vagy hányaművelés terén boldo-
gulni nem tudtak. Sorban törték reánk a világ mind a
négy tájéka felől: hellén, ózmani, szlav és osztrák, hogy
kiázzék a magyar lajt Attila szent örökéből. És leteltek
a hosszú századok úgy, hogy az eltűnő nemzedékek
egymás kezébe adták a védő fegyvert, ezért a drága
földért, ezért a hazáért, melyen kívül nincsen számunkra
hely sehol... sehol a nagy világon! Így lett örökségünk

A Kárpátok.*)

„Az ég egy kincset ad minden hazának
S a nemzet híven őrzi birtokát;
Császárról szól a francia fiának, —
Büszkén mutatja Róma: ó falát. —
Hellásznak kincse egy elomló rom —
S tied, hazám...? Egy szentelt fájdalom.«

(Eötvös J. br. 1838.)

Igy énekelt a költő ezelőtt csaknem nyolc évtizeddel amikor még a magyar embernek egy ezred év óta nemzedékről-nemzedékre szálló öröksége egy szent érzelmmé magasztosult nemzeti fájdalom volt.

Sajnos, ma is ez a főörökségünk. Mert ez a föld, melyet apáink ezer év előtt birtokukba vettek, a legdrágább birtokteste az egész föld kerekiségének s mindig vágy tárgyát képezte ama népek előtt, melyek saját földjükön a mezőgazdaság, vagy bányaművelés terén boldogulni nem tudtak. Sorban törtek reánk a világ mind a négy tájéka felől: hellén, ozman, szláv és osztrák, hogy kiűzzék a magyar fajt Attila szent örökéből. És leteltek a hosszú századok úgy, hogy az eltűnő nemzedékek egymás kezébe adták a védő fegyvert, ezért a drága földért, ezért a hazáért, melyen kívül nincsen számunkra hely sehol... sehol a nagy világon! Így lett örökségünk

*) Május 1-én a főgimnáziumban tartott »Kárpáti ünnepély« alkalmából elmondott beszéd.

az a szent fájdalom, hogy a kardot soha le ne tegyük kezünkől. Mert egyedül álló, rokontalan nép vagyunk, beékelve a nyelvi és faji rokonság alapján testvéri érzelmekben összeölelköző népek gyűrűjébe s ezeknek csak kezet kell nyújtani egymásnak a fejünk felett, hogy belénk fojtsák a lélekzetet.

Ezért kellett küzdenie őseinknek a honfoglalás pillanatától kezdve maig, hogy a minket körülövező népeknek ez az összeölelközése meg ne történhessék, vagy legalább is ne úgy történjék, hogy minket összeroppantssanak. Mert bármily magasztos gondolatnak látszik is világpolgári szempontból az összes népek testvéri egyesülése, ha ez az eszmé csak egyes nemzetek megsemmisülésével valósulhat meg: akkor inkább soha se emelkedjünk föl arra a magaslatra, melyen a világpolgárok állanak, — akkor inkább soha se álmodozunk az egész mindenséget átölelő egységes kulturáról, ha abba belevész az az ezer éves küzdelem, mellyel a magyar nemzet megszerezte a jogot arra, hogy a műveltség széles országútján együtt haladhasson a többi nagy nemzetekkel, s egyuttal a Kárpátoktól Adriáig, vagy Dévénytől Brassoig saját akaratából éljen s ura legyen önmagának.

A magyar nemzetnek történeti joga van arra, hogy ezt a földet az egész világ az ő kizárólagos birtokának tekintse s e jog alapján megkövetelheti, hogy az idegen népek aspirációi ezt a vérell szerzett tulajdont érintetlenül hagyják. Nincs oly magyar ember, nincs oly egyszerű elemi iskolás tanuló, a kinek lelkébe bele ne volna oltva az a tudat, hogy ezt a földet, a honfoglalás idején a férfias erők bátor összemerőközését követő győzelem adta apáink kezébe, ki ne tudná, hogy az őseket méltó utódok követték, kik utolsó csepp vérökig ragaszkodtak azokhoz a hagyományok által megszentelt rögökhöz,

melyeket őseiktől örökölték, hogy épen, megcsonkítatlanul adhassák át utódaiknak. Nincs, aki ne tudná, hogy ez az ország, a maga teljes egészében soha sem volt hűbér díj, soha sem volt menyasszonyi ajándék, mint Közép- és Nyugateurópa csaknem valamennyi más országa, hanem egy saját alkotmánnyal bíró s önállóságát féltékenyen őrző szabad nép hazája, mely ezt a közjogi helyzetét még akkor is megtudta védelmezni, mikor a rázúduló tulnyomó erők a fegyvert kicsavarták a kezéből.

Kétségtelen, hogy minden nép szereti a maga hazáját s mindenik meghozza annak üdveért a legnagyobb áldozatot is, ha kell, — de azzal a törhetlen ragaszkodással, mely az embert elválhatatlanul hozzákapcsolja az ősi földhöz, az ellenállásnak azzal az erejével, mely inkább az életet dobja oda, semhogy jogáról lemondjon: a hazaszeretetnek e mesés s csodákat mivelő érzelmével, csak ama népeknél találkozunk, amelyek — mint a magyar is — állami életük kezdete óta nemzedékről-nemzedékre szivökben őrzik ezt az elválhatatlan kapcsolatot a szülőfölddel s így maga a történeti fejlődés teremtette meg és oltotta a szivekbe a tulajdonjog érzetét.

Oly erős kötelék ez, melyet csak abban az esetben lehetne megsemmisíteni, ha előbb minden magyar embert kiölnének a föld színéről, — vagy legalább is szétszórnák a föld kerekiségén, mint ezt egykor a római uralom tette a zsidókkal.

És csodálatos! E kötelék mellett van még egy másik kötelék is, mely, ha eredeténél fogva nem szentebb is, de erejét tekintve egyenértékű a történelmi jog kifejlődésével s ez a földrajzi Magyarországnak topografiai fekvése és kialakulása.

Hazánk határait, — azon időtől kezdve, hogy a honfoglalás befejezett tényé vállott, — nem az idegen népek

győzelmes hadjáratai állapították meg, hanem maga az őstermészet jelölte meg azt a körvonalat, amelyen belől az ott lakó népeknek örök hazája kialakulhatott. Ezt a földet ősidőktől fogva szláv, germán és román fajok lakták — és a honfoglaló magyarság, mely megszerezte magának az összes itt lakó népek feletti hegemoniát, soha sem törekedett arra, hogy a nemzetiségeket kipusztítsa, vagy üldözze, sőt alig tett kísérletet arra is, hogy valamelyiket önmagába beolvassza — s jóllehet a nemzetiségek mindenikének lelkében keletkeztek vágyak, álmok ama körvonalakon túl lakó fajrokonaikkal való egyesülésre: e vágyak beteljesülésének útjában állottak ama természetes határok, melyek a hazai föld egységének örök biztosítékai.

E természetes határoknak értékét többé kevésbé ismerték őseink is, de azért a mult idők küzdelmei során megtörtént az is, hogy a körvonalakon belől eső kisebb területek — ideig-óráig — látszólag kikanyarítottak az ország egységes területéből. A szepesi városok lengyel zálogot képeztek s volt idő, midőn Erdély az oláh fejedelemség részét képezte, — a török másfélszáz éven át tartotta uralma alatt hazánk területének legnagyobb részét. De a történeti mozzanatok soha sem öltötték fel az állandóság jellegét, sőt kézzelfoghatóan ép amellet tanuskodnak, hogy egyes népek hatalmi tulsulya és katonai ereje teremthet ugyan oly helyzeteket, melyek a területi egység megbontását eredményezték, de ezek a helyzetek a folyton változó politikai viszonyok szerint állandóan módosulást szenvedtek s inkább diplomaciai eredményeknek tekinthetők anélkül, hogy a haza területi egységét s az itt lakó különféle fajkokhoz tartozó népek testvéri összetartását megbolygatták volna.

Az elmúlt századokban alig találunk példát arra,

hogy akár a szláv, akár a román népek hatalmas külföldi rokonaik felé vergálnának. Horvátok, szerbek emberöltőket meghaladó időközön át önfeláldozó küzdelmet folytatnak a török ellen a magyar hazáért; ruthének, tótok Rákóczy zászlói alá sorakoznak a szabadság és a haza szent földjének védelmére — s ha nem tolnának szemünk elé az utolsó szabadságharcnak ama tünetei, amelyekben a külföldi izgatás folytán keletkezett nemzetiségi álmok jogot követeltek a megvalósulásra, midőn a hazai föld birtokában testvériesült népek lelketlen lázítók uszítása következtében egymásra törtek: azzal a történelmi igazsággal dicsekedhetnénk, hogy veszélyes és sorsdöntő pillanatokban e hazának összes népei egyek voltak.

Ezt a testvéri megértést és összetartást ezer év történelme soha sem dokumentálta oly kézzel foghatóan, mint a jelenlegi világháboru, mely a késhegyig menő élethalál küzdelembe sodorta a föld kerekiségének összes nagyhatalmait, ama felszínre vetett nagy kérdés megoldása céljából, hogy melyik faj legyen jogosult az emberi civilizáció irányítására: a szláv, a román, vagy a germán? S így, e világháboru kitörése lett kriteriuma annak az igazi magyar honfiak szívében keletkezett aggodalomnak, hogy vajjon a Kárpátok által övezett történeti és geográfiai Magyarország az itt lakó összes népeknek hazája-é, melynek fenállásáért és biztosításáért, egy pillanattig sem habozva, minden áldozatot meg kell hozni...? vagy csak azoknak, akik magyarul gondolkoznak és magyarul éreznek? De az eddig megvívott harcok és csodatatot keltő sikerek következménye azon eleddig lappangó igazság kibontakozása volt, hogy ennek a hazának nemcsak politikai — hanem földrajzi egységeért is, az összes számot tevő nemzetiségek meghozták a legnagyobb áldo-

zátót. Pedig, mikor kitört a vihar, mikor a vést hozó fellegek a világ minden tájéka felől csaknem egyidőben tornyosulni kezdtek: minden magyar embernek az volt az első gondolata, hogy a reánk zúduló vihar halomra dönti azt a dicső épületet, melyet ezer év munkája hozott létre, mert ott lappangott lelkünk mélyében az a sejtelem, hogy a kívülről támadó hatalmas ellenségek a Kárpátok övéből lakó fajrokonaink rokonszenvében reánk nézve katasztrófát jelentő rokonszenvet és támogatást fognak nyerni.

Azonban a sejtelem eloszlott s az az érzés, mely a fenyegetett s válságos helyzetbe jutott haza védelmében összeforrasztotta a haza minden erőit: midőn elűzte a lelkünkbe fészkelt aggodalmakat, egyúttal a megvalósulás útjára terelte azokat a reményeket, melyeket egy lélekben és értelemben — s egykor talán nyelvben is — egységes politikai s geografiailag is feloszthatatlan Magyarország jövőjébe vetettünk.

Természetesen ma még nem tudhatjuk, hogy vajjon nem ringatjuk-e magunkat illuziókban, de egy pszichologiai momentumot mégis találunk, mely hazánk népeinek egyesülését s egy közös célra való törekvését igazolja. Castellár Emil azt mondja: „Minden nemzetnek vannak tüzhelyei, melyek magokba fogadnak, de sehol sem találod fel azt a tüzhelyet, ahol az anyai áldást fogadtad. Az ég nagy és az egész mindenséget körül öleli, de azt az eget, mely alatt meghiusult reményeid és ábrándjaid világában álmodoztál, nem találod fel sehol.“

Ezt a tüzhelyet övezik át a Kárpátok, — ezt a tüzhelyet öleli át az az égboltozat, mely mint az édes anya szeme, derűt, mosolyt és áldó könnyet hint reánk. Ez a tüzhely, ez az égboltozat: a haza, az emberi szeretet és óhajtság tárgyainak összessége. Csoda-é, ha e honnak

polgárai, akkor, mikor egy világot megrendítő katasztrófa-küszöbén állottak, a nyelvi és faji különbségeket figyelmen kívül hagyva, a tüzhely védelmére kezét fogtak egymással?

De vessünk számot azzal a mindenk felett döntő körülménnyel is, mely hazánk topografiai fekvésében rejlik.

A Kárpátok hegylánca, Dévénytől északkeleti irányban indulva, majd keleti és déli irányban a körvonal útját követve, ugyszólván átkarolja Magyarország területét mintegy háromnegyed részben s hatalmas párkány övezetét képezi egy óriási medencének, mely valamikor tenger volt, azonban a történeti idők kezdete óta, közép Európa leghatalmasabb folyójának, a Dunának vizgyűjtő területe. Az átkarolt területnek legmagasabb pontjai: a Kárpátok harmadfélezer méteres csúcsai s átlagosan 1500 méter magas gerincei, legmélyebben fekvő része pedig a nagy magyar alföldön végig vonuló Duna folyó viztüköre. A Kárpátok gerincéből az ország belsejébe nyúló hegybordák fokként alacsonyabb hullámokban közelednek a főfolyam meder felé, míg végre teljesen elenyésznek az alföld végtelenné tetsző rónaságain. És ezt az utat követik a természet törvényei szerint a Kárpátok összes folyóvizei is — a Poprád kivételével, mely egyedül talált kivezető utat a magas Tátra sziklái között észak felé — s így a Duna úgy tekinthető, mint a középeurópai kontinens legnagyobb és legfontosabb ütőere, mely felé centripetalisan törekednek a természet erői. És ép azért, mert a Kárpátok óriási láncolata chinai falként választja el Európa délkeleti részét s az egykor elsőrendű kultúrával bíró Kis-Ázsiát a művelt nyugattól: ép oly centripetalis törekvések részese a Duna völgye a kulturemberiség részéről is, mely a hatalmas folyam hullámain az

egyedüli kontinentális utat birja ipari, kereskedelmi és gazdasági érdekeinek érvényesítésére ama keleti népek körében, melyek az európai kultúra áldásaiban még nem részesültek.

Ez a kialakulás teszi érthetővé azokat a nagy fontosságú diplomatai törekvéseket, melyek az utolsó évszázad folyama alatt, a hatalmas lendületnek indult nemzetgazdasági érdekek nyomása folytán arra irányultak, hogy a dunai vízi ut mentén, s Balkán félszigeten át, szárazföldi összeköttetés létesítesse az ázsiai népekkel és országokkal. S egyuttal kézzelfoghatóan megmagyarázza azt a rendkívüli nagy jelentőséget és fontos szerepet, melyet a Kárpátok 2000 kilométer hosszúságú hegyláncolata a dunai víziut védelme és biztosítása szempontjából betölt.

Mi magyarok azonban — anélkül, hogy e szerep jelentőségét figyelmen kívül hagynók — még más szemekkel is tekintjük a Kárpátokat. A vereckei szoroson vezetett át az az ut, melyen őseink e haza földjére léptek s attól a pillanattól kezdve, az egymást követő nemzedékek, küzdelmes életükkel és kiontott vérükkel szentté avatták e hazának minden porszemét.

A mi szemeinkben e hegylánc olyan, mint az édes anya ölelő karja, mellyel keblére szoritja gyermekét, hogy a szeretet melegével párosulva védelmet nyújtson minden támadás ellen.

Mi hazaszerető szemekkel tekintünk a Kárpátokra, mert nemcsak azt tapasztaljuk, hogy bányáiból, gyógyforrásaiból, őserdőiből a természet legértékesebb kincseivel ajándékoz meg minket, de azt a megnyugtató hitet és bizodalmat is tápláljuk szívünkben, hogy azokban a szilárd ölelő karokban a legtermészetesebb és legbiztosabb örök szövetségesünket birjuk.

Kedves tanuló ifjuság! E pillanatban, midőn egy világrendítő katasztrófa évforduló napjának küszöbén állunk, szeretném e védő karok apothesisét zengeni előttetek, hogy szivetekbe legyen vésve ama napnak emléke, melyen eldőlt, — ha nem is a világháborúnak — de mindenesetre hazánknak sorsa a világháboruban. A földkerekség legnagyobb katonai hatalma özönlött reánk milliónyi seregével, hogy áttörve a Kárpátok ércfalán végig gázoljon hazánkon s ezer éves országunkat igába hajtva egy csapással eltörölje multunk emlékeit s megsemmisítse nemzeti jövőnkbe vetett reményeinket. Szeretnék apothesist zengeni ama napnak emlékére, melyen ez a milliós ellenséges haderő megtört a Kárpátok ércfalán őrtálló honvédeink hősieleszántságán, — szeretném a rendithetetlen bátorság, s önfeláldozó hazaszeretet ősi mintaképeinek, hazám dicső nagy őseinek, azoknak a „földet rázó csillagoknak, kik egykor a porba omlott Europa homlokán tomboltak,“ egy Tyrteus lantjának fényével bemutatni az utódokat, kik Gorlicénél s az uzsoki hágón lépték át az örök emlékezet pantheonjának küszöbét.

De, sajnos, a világraszóló dicsőség mámorának kíséretében megrezdülnek lelkemben a fájdalom hurjai, mert „elhunytanak legjobbaink a hosszú harc alatt...“ és a Kárpátok, ez az édes anyaként ölelő kar, ez a hű védő szövetséges: temető lett, — hősök temetője. Ezernyi ezer arasznyi sirhalom domborul a völgyeken s alattok szinmagyar szivek alusszák az örök dicsőség álmát, — de azok az arasznyi sirhalmok, a mi szereteünkben magasabbak a Lomnici csúcsnál.

És ebben a szent érzelemben találjuk meg ismét a dithyramb hangját, mert azok a dicső hősök, kik a hősi küzdelemben elesetek; halálukkal megváltották a jövőndőt:

Ti érettetek haltak hősi halált, magyar ifjuság! Ti vagytok a jövő. Ti vagytok a poraiból megélemedett phönix, — ti lesztek a világháboru viharából kiemelkedő eszményi nagy Magyarország!

Száljon lelketekbe ünnepi érzés, midőn a Kárpátokra gondoltok s lakozzék szivetekben örök kegyelet azok iránt, kik a hazai föld határain őrt állva, a hazáért meghozták a legnagyobb és legszentebb áldozatot, midőn ragyogó lelkükkel megajándékozták az örökkévalóságot.

Dr. Veress Samu

— 13 —

... Ma egy este... a tavasi kicélt nagyszem...
végzetlen szótartanak volt szemtanuja. Egyetlen lelkület kivétel...
az orosz kőoszlati állásból és szorította ellenállhatlan hat...
jómáni mélyen be a nagy moszkovita birodalom szívére anélkül...
hogy aközbe a harcba vetett millió tömege, akár a milliónányi...
költészel, lelépített erődítvények hosszú láncolata egy pillanatra...
a megakasztott volna a verőnyes áldozat. És a mikor a...
II.

Évzáró beszéd.

1916. május 29.

Ismét letűnt egy év az idők végtelen tengerében. Nem egyike azoknak a szürke esztendőeknek, a melyek tovalebbennek nyomtalanul, nem hagyva maguk után az utókor számára egyebet egy számadatnál — hanem egyike azoknak a korjelző epochális esztendőeknek, amelyek véres viharban jöttek napvilágra és világrengető körfutás után leáldoznak fényben, nagyszerűségben. Egyike azoknak a nagyszerű esztendőeknek, a melyektől egy új időszámítás veszi kezdetét és a melyek egyszerű kiejtése épügy felidézi az emlékek és képzetek egész sorozatát, akár 1517. vagy 1848. És mi ismét itt állunk ennek az esztendőnek iskolai időszámítás szerinti végénél, hogy visszapillantva a folyamára, beleillesszük katasztrofális eseményei világtörténeti keretébe a magunk apró munkájának képecskéjét. Egy óriási mozaikképnek egyik legapróbb kövecskéje ez csak — de mégis . . . ezeknek az apró, sokszínű, az emberi munka töméntelen válfaját képviselő kövecskékek gondosan egymás mellé illesztett összessége adja meg azt a hatalmas képet, mely a jelen nagyszerű küzdelmét ábrázolja és ebben a képben megvan minden alkotó résznek a maga helye és jelentősége. És nagyon is meg van a szerepök a háború képében az iskoláknak. Ha elfogulatlan szemmel nézzük az előttünk lejátszódó véres drámát és az elért eredményeknél mérlegeljük a siker magyarázatául szolgáló tényezőket: lehetetlen, hogy fel ne tűnjék az az eddig is teljes bizonyossággal megállapítható tanulság, hogy a nyers erőszak, a tömegek eleven ereje a számok még oly nagy túlsúlya mellett sem biztosítja a győzelmet. Van valami, a mi a brutális testi erőnél sokkal hatalmasabb, valami, ami a gyöngye szervezetbe is ellenállhatlan erőt önt és hőssé avatja a gyermeket is: az eszmék ereje, a szellemi

főlény. Ma egy esztendeje a tavaszi kikelet nagyszerű diadalok végtelen sorozatának volt szemtanuja. Egyetlen lendület kivetette az orosz kolosszust állásaiból és szoritotta ellenállhatlan hatalommal mélyen be a nagy moszkovita birodalom szívébe anélkül, hogy akár a harcba vetett milliók tömege, akár a milliárdnyi költséggel felépített erődítvények hosszú láncolata egy pillanatra is megakasztotta volna a verőfényes diadalutatót. És a mikor a természet téli pihenője után ez idén új életre éledt, újabb rettenetes küzdelem rázkódtatta meg a földet. De ez a küzdelem már nem jár a győzelmek végeláthatatlan sorozatával. Egyforma ellenfelek akadtak egymásra. Mint mikor két birkozó méri össze erejét — látszólagos mozdulatlanságban ölelkezik a két test és csak a dagadó izmok játéka és az izzadt testek párologó gőze adja bizonyosságát a borzasztó erő kifejtésnek — miglen az egyik hirtelen összeroppan és leroskad, épúgy hullámszik most a verduni nagy csata látszólagos eredménytelenséggel és mégis az erők végső megszakadásáig, látszólag fáradt kimerültségben, de valójában a béke reménysége által hevített nagyszerű elszántsággal, mozdulatlansága alatt vad, kétségbeesett, emberfeletti erő kifejtéseket rejtve — hullámszik immár 3 hosszú hónapja anélkül, hogy eddig döntő eredményre vezetett volna. Tavaly ilyenkor 3 havi tusa ezer és ezer négyzetkilométernyi területet tisztított meg az ellenségtől, százezrekre ment a foglyok száma és meghódolt várak és városok tömege feküdt a győzők lábai előtt. Most árokreszekért folyik a küzdelem, csak a holtak száma mérhetetlen és a területi térfoglalás semmi arányban nem áll a hozott áldozatokkal. Honnan ez a feltűnő különbség? Talán ellankadt már a győztes kar és nem tudja úgy megmarkolni a vasat? Talán nagyobb tömegek állják útját a győzelemhez szokott hadseregnek és erősebb, fejlettebb, ellentállóbb fizikumú egyedekből épült fel a támadásokat feltartóztató francia védőfal? Bizonyára nem . . . a franciák száma kisebb az oroszokénál, a szervezetők gyöngébb és kevésbé ellentálló. De a számot pótolja az értelem, a gyöngeséget az akarat, az ellentállást hevíti a hazaszeretet szent lángja — és minden árokresz erődítvényé lesz, a melynek a végsőkig tartása a nemzeti becsület ügye és minden elhódított talpalattnyi föld temető, mely két nagy nemzet vérért iszsza. Tavaly a nyers tömegek harca és vele szégyenletes bukás, ma az értelem és intelligencia által táplált küzdelem

és nyomában soha nem sejtett, a győztes ellenfelet is elismerésre készítő ellentállás.

Ime, így válik valósággá Bismarcknak oly sokszor citált mondása: a német-francia háborút a német iskolamesterek döntötték el. Sokan megmosolyogták, még többen kétségbe vonták és csak igen kevesen értették meg és ime: az elkorcsosult, a degenerált, az ideges, a tulcivilizált, hamar lobbanó, de még hamarab kimerülő francia oly erővel küzd, a melyet az iskola levegőjétől el nem sorvasztott, az idegnélküli, romlatlan, egyszerű orosz a maga nyers erőivel és ösztöneivel soha kifejtetni nem képes. A testi inferioritás ellensúlyozásául szolgáló ezen szellemi fölényt csak a kulturális fejlettség adhatja meg — annak melegágya pedig az iskolákban van. Így válik az iskola az erő tényezőjévé és így illeszthető bele a világháború nagy festményébe az iskolák képe — de nem mint szürke háttér, hanem mint egyik főalakja annak a csoportnak, mely a nemzeti erőket ábrázolja. És így válik a mi iskolánk is bármilyen apró, de mégis alkatrészévé egy óriási világkép főalakjának — apró részecskéjévé annak a hatalmas falnak, amelyet két év óta hiába ostromol 5 világrész egyesített ereje.

Ezért tulajdoníthatunk némi fontosságot mai beszámoló ünnepélyünknek is, mely egy küzdelmes iskolai év eredményéről adva számot, egyben világot vet arra, miképpen készült elő az ifjúság fejlettebb része arra a nehéz szerepre, melyet az idők vas kényszere a serdülő ifjúnak a harctéren juttat — és miképpen készül elő az ifjúság zöme arra a jövőre, mely még mindig oly sötéten mered reánk, melyről csak egyet tudunk teljes határozottsággal: bármerre dőljön el a mai rettenetes küzdelem, ez a jövő fokozottabb igényeket fog támasztani a jövő generációja elé munkában és kötelességteljesítésben, erkölcsi és szellemi erő kifejtésben egyaránt.

Az elmúlt tanév történetére vonatkozólag jelentésemet a következőkben foglalhatom össze:

Adatok az elmúlt év történetéhez.

Iskolaépület. A világháború második esztendeje a maga rendkívüliségének abélyegét rányomta iskolánkra ezidén is. A mindnyájunk

szívét eltöltő nagy reménységek nem valósultak meg. A béke angyala még mindig eltakart arccal várja a feltámadást valahol messze, a hová csak az imádság szárnyain jut el a békesovár lélek. . . Nem valósult meg az a reménységünk sem, hogy legalább a magunk szűk körében rendezettebb viszonyok között nyithatjuk meg az új tanévet. Magasabb érdekek a gimnáziumi épületünket még mindig katonai célokra kötik le és látva azt a szeretetteljes gondozást, a melyben értünk szenvedő hőseink a kórházzá átalakított épületünkben részesülnek, azzal az örömteli érzéssel mondtunk le róla, hogy ezzel a háború ütötte véres sebek gyógyításához némileg mi is hozzájárulunk. Idegenben kezdtük az iskolai évet és befejezése is idegen helyen talál.

Változások a tanári testületben. Azok a nehézségek, a melyek a múlt tanévben a tanári testület kiegészítése és a tanári munka felosztása körül felmerültek, most sem szűntek meg. Sőt rendes tanáraink száma szigeti Benedek Gyula tornatanárunk önkéntes jelentkezése és katonai szolgálatra történt bevonulása folytán még inkább csökkent. Ha mindazonáltal megtörténhetett a tantárgyak felosztása és a tanítás menete, ha mindjárt óraredukciókkal is, az egész év folyamára biztosítható volt, az csak annak a lelkes áldozatkészségnek köszönhető, a melylyel múlt évi munkatársaink, Bodor István, dr. Veress Samu, Tóth Béla ismét segítségünkre jöttek. Sőt abban az arányban, a mint az emberpusztító háború az országban hagyott munkás erőket egymásután felszívja és a mi sorainkat is ritkítja, abban az arányban, nőtt önkéntes munkatársaink száma. Mély megilletődéssel és az áldozat nagyságától meghatott lélekkel köszöntöm közöttük Zachar Gusztáv igazgató tanácsos volt kartársunkat, aki a magas korral együtt járó természetes vágyat a békés pihenés után erős lélekkel leküzdve — megható bizonyágát adta hazafias kötelességérzetének akkor, amikor órák adására vállalkozott. Oly példát állított ezzel az ifjuság elé, mely nem tűnhet el nyomtalanul annak fogékony lelkületéből.

A változások a tanári testületben ezzel még nem értek véget. Új társat kaptunk a folyó évben Csanády Sándor tanárjelöltben, akit a körünkől eltávozott Bódi Dénes helyére hívott meg az igazgató tanács. Nagy munkakört bízunk reá és fontos feladatok megoldása elé állítottuk, de páratlan szorgalma és lelkiismeretessége megküzdött a nehézségekkel és örömmel

konstatálom, hogy a hozzáfűzött reménységeket minden tekintetben beváltotta. Ezt az eredményes és értékes munkakészséget igyekezett az igazgató tanács iskolánk részére biztosítani, a mikor a tanári testület egyhangú véleménye alapján Csanády Sándort a jövő tanévre is megerősítette állásában és a magam részéről örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy már most üdvözöljem jövő évi munkatársaink sorában.

A mint Bódi Dénes egyévi tanári működés után elhagyta iskolánkat, hogy lelkületéhez közelebb álló munkakörben találja fel jövő boldogulása feltételeit, éppen úgy megvált iskolánktól Bencsik Sándor r. kath. hitoktató, 9 évi hű sáfarkodás után, hogy szélesebb mezőn, egy nagy gyülekezet élén érvényesítse gazdag munkaerejét. Nem sokan mondhatják magukról, hogy távozásukkor csak barátokat hagynak hátra. Bencsik Sándor egyike ezeknek a kiváltságosoknak. Felekezeti iskolánál, exponált állásában mindig össze tudta egyeztetni a maga kötelességeit a helyzettel és mint tanítványainak valóságos gondviselője arra a való életre nevelte őket, mely a nemzeti erők annyira szükséges egységes tömörülésébe nem engedi a felekezeti viszályok ékét verni. Példás buzgósággal felelt meg hivatásának és tiszta öntudattal tekinthet vissza tanári pályájára, mely részére csak sikereket termelt. Az így megüresedett állást az egyházi főhatóság dr. Cservenka Béla hittudorral töltötte be, akiről nem mondhatok jobbat mint azt, hogy egy év alatt elfoglalta elődjének helyét kartársai szívében és tanítványai szeretetében egyaránt.

Végül örömmel jelenthetem, hogy a Nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur főgimn. Igazgató Tanácsának indokolt előterjesztésére Boross József kartársunkat 1915. szept. 8-án 95575—1916. I. szám alatt kelt rendeletével rendes tanárrá nevezte ki, értékes munkaerőt biztosítva ezáltal iskolánknak.

A tanév kezdete. Az így megváltozott és kiegészített tanári testület a rendes időben fogott hozzá az évi munkájához. A pótló-, javító-, kiegészítő- és magánvizsgálatokat aug. 30. és 31-én tartottuk meg. A vizsgálatokra utasított tanulók legnagyobb-részt megjelentek és megfeleltek a követelményeknek. Egy tárgyból 24 tanuló, 2 tárgyból 38 tanuló tett javítóvizsgálatot. A két tárgyból bukottak közül 4 tanuló nem jelent meg. Felvételi-illetőleg kiegészítő vizsgálatot tett polgári iskolai bizonyítvány

alapján 4 tanuló, mind a négy eredménnyel. Magánvizsgálatra két tanuló jelentkezett.

A beírások szept. 1—4-ig tartottak. Azok az aggodalmak, a melyeket a tanulók számának erős megfogyatkozása iránt tápláltunk nem váltak valóra. Ha van is némi csökkenés a mult évi létszámhoz képest, annak egyszerű magyarázata abban rejlik, hogy a felsőbb osztályaink a katonai szolgálatra való bevonulások következtében elnéptelenedtek. Az I. osztályba több tanuló iratkozott be, mint a mult iskolai évben és főleg a vidék nagyobb számban látogatta iskolánkat. Alkalmas vasuti összeköttetések a felső Rima völgyével nagyban előmozdították ezt a kedvező körülményt — de ezzel hozzájárultak ahhoz is, hogy a vonaton bejáró tanulóink száma 49-re emelkedett. A tanári testület ugyan nagyon jól ismeri azokat a hátrányokat, sőt veszedelmeket, a melyeket a vasuton való utazás az ifjuság tanulmányi előmenetele és még inkább erkölcsi fejlődése tekintetében magában rejt, de ezekben a rendkívüli időkben kötelességének tartotta, hogy minden kedvezményt megadjon, a mely a szülők nehéz helyzetén könnyíteni képes.

A tanév ünnepélyes megnyitása szept. 6-án történt, a rendes tanítás szept. 7-én vette kezdetét. A beírt tanulók száma 338, ezek között 302 rendes és 36 magántanuló. Évközben kilépett 2 tanuló, betegség miatt vizsgálatlan maradt 11 tanuló, vizsgázott tehát 325 tanuló. A magántanulók között 14 leány van. A magántanulók szokatlanul nagy száma abban találja magyarázatát, hogy 11-en mint katonai szolgálatot teljesítő tanulók jelentkeztek vizsgálatra és mint magántanulók voltak kimutatandók.

A tanítás a törvényes szünetek leszámításával zavartalanul folyt a tanévnek május 29-én történt berekesztéséig. A tanév bezárása ismét korábban történt. De a tanári testület mint a mult évben, úgy ez idén is számolt ezzel az eshetőséggel és az évi tananyag feldolgozásában úgy járt el, hogy paedagógia nehézségek nem állották útját a korábbi berekesztésnek. A tananyag minden osztályban a kellő időben befejeztetett, az ismétlésekre elegendő idő jutott és az évvégi vizsgálatok kellően kihasználta, eredményes munkában eltöltött esztendőnek adták képét. És ezt annál többre kell értékelnünk, mert a körülmények, a melyek között munkánkat elvégeztük, a mult éviéknél is sú-

lyosabbak voltak. Az idegen helyen való ideiglenes elhelyezkedéssel együtt járó nehézségek fokozottabb mértékben terheltek iskolánkat. Most is nélkülöztük azokat a segédeszközöket, a melyek a magunk épületében rendelkezésünkre állanak és a tanítás sikerét annyira megkönnyítik. Most sem használhattuk fel muzeumaink, könyvtáraink anyagát. Az osztályok elhelyezése még a tavalyinál is hiányosabb volt, mert míg a mult évben a földszint két helyisége is a rendelkezésünkre állott, addig ez idén a polgári leányiskolának végleges beköltözése miatt az emelet helyiségeivel kellett beérnünk, vagyis 7 tanterembe és egynehány szűk mellékhelyiségbe összezsúfolnunk tanítványainkat. Ilyformán nem csoda, ha a vallásórákon nemcsak a múzeumok szűk szobái, hanem még az igazgatói szoba is el voltak foglalva.

A tantárgybeosztást és az órarendet is csak nagy órarendükción tudtuk összeállítani. A Benedek Gyula bevonulása folytán gazdátlanul vált torna tanszéket nem voltunk képesek helyettesíteni, egyfelől mert nem rendelkezünk alkalmas tanterő felett, másfelől mert a tornatermet délelőtt a polgári leányiskola használta. Így a tornatanítás ez idén egészen elmaradt. Hasonló okok miatt szünetelt a rajztanítás ugyancsak az egész esztendőn át. Az egészségtan tanítását is el kellett hagynunk iskolaorvosunk nagymérvű elfoglaltsága miatt. Végül önkéntes munkatársainktól sem kívánhattuk meg, hogy vállalt kötelességeiknek a tantervben előirt óraszámokban tegyenek eleget. Minthogy pedig ilyformán az a helyzet állott elő, hogy a tanítás délelőtt hol 12-ig, hol 1 óráig tartott, egyes osztályok korábban, mások későbbén végeztek és a vonaton bejárók, a tápintézet megnyitására várók a folyosón zajongva a tanítást is zavarták: végül arra kellett magunkat elhatároznunk, hogy a tanítást csak 8—12-ig folytatjuk. A délelőtti 4 órai tanítás mellett azonban az alsóbb osztályokban heti 4, a felsőbb osztályokban heti 6 óra elmaradt és bár az órarend összeállításánál lehetőleg azt a szempontot követtük, hogy a reális tantárgyak teljes óraszámában taníttassanak, a tanerők hiánya miatt még sem kerülhettük el, hogy az annyira fontos magyar órák, a számtan és a physika is meg ne rövidüljenek. Ilyformán elmaradt az I. osztályban 1 magyar, 1 számtan és 2 tornaóra összesen 4, a II. osztályban 1 magyar 1 latin, 2 tornaóra, összesen 4; a III. osztályban 1 magyar, 1 számtan, 2 tornaóra, összesen 4; a IV. osztályban 1 magyar, 1 latin,

2 tornaóra, összesen 4; az V. osztályban 1 magyar, 1 latin, 2 görög és rajz, 2 és tornaóra, összesen 6; a VI. osztályban 1 latin, 1 számtan, 2 görög- és rajz és 2 tornaóra, összesen 6; a VII. osztályban 1 latin, 1 physika, 2 görög- és rajz 2 tornaóra és 1 egészségtan óra, összesen 7; a VIII. osztályban 1 vallás, 1 physika, 1 philosophia, 2 görög- és rajz és 2 tornaóra, összesen 7, de itt mult évi mulasztások helyrehozatala miatt a magyar órák számát 1-el felemeltük, úgy, hogy az elmaradt órák száma itt csak hatot tett ki.

Bár ily formán lényegesen csökkentett óraszámban kellett az előirt tananyagot a rendesnél is rövidebb idő alatt elvégeznünk, az elért **tanulmányi eredmény** mégsem áll mögötte más esztendő eredményének, sőt határozottan jobb. Az osztályvizsgálatot tett 325 tanuló közül általános jeles volt 37 (11·39% tavaly 9·04%), jó 83 (25·54% tavaly 24·10%), elégséges 136 (41·84% tavaly 42·14%), 1 tárgyból kapott elégtelent 13 (4·0% tavaly 7·84%), 2 tárgyból 39 (12·0% tavaly 12·36%), több tárgyból 17 5·23% tavaly 4·52%). A bukottak száma 69 (21·23%, tavaly 25·43%), de ezek közül 22 vagyis csaknem egyharmadrész az első osztály tanulóiból került ki. A több tárgyból bukott összesen 17 tanulónak meg éppen a fele, 9 esik az első osztályra. Ez a körülmény egyfelől a nagyon hiányos előképzettségre vezethető vissza, mely a mostani háborus esztendőben a tanítók tömeges bevonulása folytán fokozottabb mértékben volt tapasztalható, másfelől arra, hogy a nehéz megélhetési viszonyok a vidéken lakó növendékek szüleit arra kényszerítették, hogy gyermekeiket vonaton járassák be. A vasuti ide-oda utazás hátrányai pedig természetesen az első osztály tanulóin észlelhetők leginkább. Ennek bizonyága az, hogy 19 bejáró I. o. tanuló közül 10 bukott, 5 elégséges eredménnyel végzett és csak 4 állotta meg a helyét jó vagy jeles eredménnyel.

A tanulmányi eredménnyel kapcsolatban önként felmerül a kérdés, milyen hatással volt a háború az elmúlt esztendőben **az ifjúság magaviseletére**? Nemesítette-e erkölcsi érzületét? Melyítette-e vallásos hitét? Emelte-e a hazafiságát? A kérdésre nem egyszerű a felelet, legalább úgy látszik, hogy határozott különbséget kell tennünk az első és a második háborús esztendő között. A háború nemesítő hatása a mult évben kétségtelenül észlelhető volt.

Az egyszerre reánk szakadt világhátróza a maga elképzelhetetlenül nagy méreteivel megdöbbsentette és lenyűgözte még a gyermek lelkületét is. Az egymást kergető hírek diadalmas előretörésekről és fájdalmas visszavonulásokról, a társadalom szokatlanul lázas és szokatlanul komoly tevékenységének szemlélete, a szivettépő fájdalomnak meg-meguululó jelenetei, szenvedő sebesültzallitmányok érkezése, az egész közrendnek a háború szolgálatába való hirtelen állítása: mindmegannyi faktora volt annak, hogy az ifjúság fiatal lelkesedésének egész hevével oda-dobja magát az általános nemzeti felbuzdulás áradatába és megfeledkezve saját énjéről segítsen, dolgozzék, serénykedjék, ahol csak erejét fel tudta használni. A fegyelmi esetek tavaly ismeretlenek voltak, a komoly idők érett komolyságot váltottak ki még a gyermekekből is.

Ma már némileg megváltozott a kép. A háború megsokkottá vált és a közrend lassanként beleilleszkedett a kivételes keretekbe. Az ifjúság segítő kezét csak elvétve igényli a társadalom, mely a mult év első hónapjainak fejvesztett zűrzavara után ma már nyugodtabban fogadja az eseményeket. Tavaly egy-egy sebesültvonat érkezése lázas izgalomba ejtette az egész várost, melynek minden rétege sietett vigasztaló szóval, segítő kézzel résztvevő érzelmeinek kifejezést adni. Maugyanerről alig vesz valaki istudomást. Közönyösebbé vált a társadalom és közönyösebbé az ifjúság is. A mult évben a háború nyomorának a képe volt az, mely eltörölhetetlenül belevésődött a szivekbe és nem engedett más érzelmeket uralomra jutni. Ma az ifjúság figyelmét inkább a háború zaja, a fegyvercsörgés köti le, a külső keretek, amelyek a fantáziát foglalkoztatják és nem a következmények, amelyek az érzelmekre hatnak. Ehez képest megváltozott az egész lelki világa. Játékai többnyire háborús vonatkozásúak és kiméletlenek. Az érintkezés hangja és a külső viselkedés modora eldurvult, elparlagosodott. Tavaly mindig elegendő volt egy-egy komoly szó, egy-egy utalás a rendkívüli helyzet megszabta követelményekre, hogy az iskolai rend megszilárduljon. Ez idén erősebb eszközökhöz kellett folyamodnunk a fegyelem fenntartására és a tanulók egy része csak folytonos figyelmeztetéssel, nem egyszer büntetések kiszabásával volt a kötelesség útján megtartható.

A kifejtett szigor azonban megteremtette a maga gyümölcsét. Az erős kézzel tartott gyeplő megszilárdította az iskolai

rendet és a 289 osztályozott rendes tanuló közül csak kettőnek kellett a magaviseletét — igazolatlan mulasztás miatt — kevésbé szabályszerűre, 19-nek szabályszerűre leszállítanunk, a többi jó magaviseletet tanusított. A tanári testület mint fegyelmi szék az év folyamán nem ült össze, az igazgatói és tanári megrovások leginkább játék közben történt rendbontások megtorlására szolgáltak.

Az ifjúság **ellenőrzése** az iskola falain kívül a városunkat ellepő ezernyi katona miatt ugyan nem volt könnyű és még inkább megnehezítette az ellenőrzést a járványoktól való természetes félelem; mindazonáltal e téren is megtett a tanári testület minden tőle telhetőt és a szülők és szállásadókkal való érintkezés fenntartásával igyekezett az ifjúság külső viselkedéséről tudomást szerezni. Nagyobb panaszok itt sem merültek fel, erkölcsi vétségek pedig egyáltalán nem jutottak tudomásunkra.

A **hazafias érzület** megszilárdítására a múltban sem kellett rendkívüli eszközöket alkalmaznunk, annál kevésbé most, amikor a háború minden nagyszerű fegyverténye, minden eddigi fényes eredménye a magyar név dicsőségét zengi. Ma a magyar név fogalommá vált, a leküzdhetetlen vitézségnek, az önfeláldozó kötelességteljesítésnek, a feltétlen megbízhatóságnak, az erőnek, hűségnek és bizodalomnak győzedelmes fogalmává — ma a legnagyobb dicsőség magyarnak lenni. Ezt érzi minden tanuló.

Csekélyebb hatását észleltük a háborúnak az **ifjúság valláserkölcsei érzületére**. Kétségtelen, hogy a vallásos hit ebből az emberpusztító fergetegből csak megerősödve kerülhet ki, hiszen soha oly buzgó, oly szívből fakadó fohászok nem szálltak a Mindenható zsámolyához, mint most az anyák, a hitvesek, a harcban állók, az életükért és hazájukért küzdők ajakáról. Hová jutottunk volna, ha a reánk szakadt csapások özönét a Mindenható megváltozhatatlan akaratába való keresztyén megnyugvás nem tenné elviselhetővé? És hová jutnánk, ha nem volna meg az erős, bizodalmas és tántoríthatatlan hitünk az isteni igazságszolgáltatásban, ügyünk igazságában és a végleges győzelemben? De ami oly mély gyökeret kellett hogy verjen a meglett ember lelkében, az a külső benyomásokat belső érzetökké átdolgozni még alig képes gyermek lelkében nem találhat hasonlóan termékeny talajra és hipokrizis volna azt

állítani, hogy a háború különös hatásokat váltott ki az ifjúság valláserkölcsei érzületében. A példaadás, az egyházi érzület felkeltése és ébrentartása, az ebben a szellemben való nevelés, a vallástanárok buzdító és ellenőrző munkája és ennek a munkának a háború példáival és tanulságaival való megerősítése együttesen képezik oszlopait a valláserkölcsei nevelésnek és ennek az együttes munkának eredményeként megállapítható, hogy az ifjúság e téren eleget tett kötelességének.

Az ifjúság **egészségi állapota** nagyjából kielégítő volt. A Mindenható megóvta növendékeinket a fenyegető járványok közepette, melyek két ízben is arra kényszerítették városunk többi iskoláit, hogy kapuikat hetekre bezárják. Nálunk arra nem volt szükség. Bár több tanítványunk kapta meg a városunkban uralkodott vörhenyt, mégis a gondos elkülönítés, az épület alapos deszficiálása és a figyelmeztető szavak megakadályozták, hogy a járvány ifjúságunk körében nagyobb mértékben elterjedjen és feleslegesé tette a tanítás időleges félbeszakítását. Akik meg is kapták a bajt, azok felépültek belőle és hála Istennek, áldozatokkal nem kell beszámolnunk.

A mulasztott tanórák száma nagy: 7121, vagyis átlag minden tanulóra 24. A mulasztás azonban nem mind betegség következménye. Egynehány tanulót időről-időre szabadságoltunk azon a címen, hogy hadbavonult édes atyja helyett otthon a mezőgazdasági munkákat vezesse és ellenőrizze. Mások azért mulasztottak, mert a vörheny hozzátartozóik vagy közvetlen környezetük körében lépett fel és a járvány terjedésének megakadályozása végett tanácsosnak látszott, hogy az iskolát ne látogassák. Egynehány súlyos betegségi eset is nagyban hozzájárul a mulasztások növeléséhez. A legtöbb esetben azonban könnyű lefolyású, múló természetű bajok okozták a mulasztásokat. Trachoma az év folyamán nem észleltetett, a kötelező újraoltás ez idén elmaradt, mert a múlt évben valamennyi tanulót beoltattuk.

Az **ifjúsági körök és egyesületek** működése ez idén is igen szűk keretek között mozgott. Azok az okok, amelyek a múlt esztendőben az ifjúság intenzívebb munkájának e téren útját állották: a szükséges helyiségek és a vezető tanári kéz hiánya ez idén sem szüntek meg, sőt fokozottabb mértékben

éreztek hatásukat. Az ifjúsági ének és zenekör, a torna- és vívőkör, a Bethlen és Thököly kör egyáltalán nem alakultak meg, mert nem volt, aki vezetésüket vállalhatta volna. A chemiai és physikai gyakorlatok eszközök, műszerek és hely hiánya miatt nem folyhattak, az olvasókör részére nem találtunk alkalmas helyiséget, a szabadkézi rajznak a szaktanár bevonulása miatt kellett elmaradnia. Az ifjúsági könyvtárak is nagyon korlátozott mértékben állottak az ifjúság rendelkezésére, mert a könyvek nagy része a gimnázium épületében, hozzáférhetlen helyen van elraktározva. Így csak a két önképzőkör, a Tompa és Pósa önképzőkör fejtett ki élénkebb tevékenységet — bár tisztán az iskola falain belül — és mellettük az ifj. gyámintézet és az ifj. olvasókör alakult meg a tanév kezdetén.

A külön tárgyak közül a német társalgási nyelv és a gyorsírás tanított; az előbbit Marton István, az utóbbit dr. Rochlitz Zoltán vezette kellő eredménnyel.

Iskolai ünnepélyeket tartottunk október 6-án, március 15-én és május 1-én. Helyiségek hiánya és a mindig fejtett lebegett járványveszedelem miatt ezeket az ünnepélyeket csak a legszűkebb körben, a nyilvánosság kizárásával lehetett megülnünk. A Kárpátok hadi jelentőségének méltatására rendezett május 1-i ünnepet dr. Veress Samu nyug. főgimn. igazgató beszédette emlékeztetéssel, a melyet Értesítőnk bevezetése gyanánt közlünk. A március 15-iki ünnepélyt mindkét önképző körünk külön ülte meg és különösen a Pósa önképzőkör igen sikerült műsor keretében adta ez alkalommal bizonyágát komoly munkásságának.

A különböző jellegű **hadsegélyző munkából** az ifjúság tőle telhetőleg kivette részét. Példaképpül szolgált itt Marton István kartársunk, aki mint a helybeli Vöröskereszt kórház gondnoka minden rendelkezésére álló szabad idejét a hazafias célnak szentelte. A készpénzgyűjtések eredménye növendékeink nagy részének szegénységét tükrözi vissza, de értékét növeli, hogy lehetőleg mindenki igyekezett fillérjeivel a nemes célhoz hozzájárulni. Így a karácsonyi gyűjtés 109 kor. 78 fillért, a májusi gyűjtés az elpusztított kárpati falvakért 134 kor. 98 fillért, ugyanerre a célra egy régebbi gyűjtés 27 koronát eredményezett. A VIII. oszt. az iskola részére ismét 100 koronát gyűjtött és azt hadikölcsönkötvény alakjában adta át az iskolai pénztárnak,

Az izr. vallásu tanulók Thora-egyesülete is újabb 100 kor. hadikölcsönbe fektetett gyűjtéssel növelte alapját. Szederlevelet nagy mennyiségben hordtak össze a tanulók, az elhasznált hadibélyegegyűjtése terén főleg a IV. osztály fejtett ki nagy buzgóságot. Könyv is sok halmozódott már fel a katonák részére olvasmány gyanánt, de ez a gyűjtésünk még folyamatban van.

A **mezőgazdasági** foglalkoztatás ez idén is fel volt ajánlva városunk gazdaközönségének, de mint a múlt évben, úgy ez idén sem igényelte senki a szívesen és ismételt felajánlott segítséget. Annál jelentősebb azonban, hogy a gyümölcsstermésünket annyira veszélyeztető hernyó fészkek pusztítását ifjúságunk a város egész területén, úgy belső, mint külső kertjeiben végrehajtotta tanárai felügyelete és ellenőrzése mellett és ezzel ennek az esztendőnek a termését egyenesen biztosította és megmentette. Az igen mérsékelt megállapított munkabér — óránként 10 fillér — végeredményben mégis 551 kor. 84 fillért eredményezett, mely összegből az egyes tanulóknak juttatott segély levonása után körülbelül 450 korona maradt az ifjúsági segélykönyvtár részére. A begyűlt összeg hadikölcsönbe fektetett tőke gyanánt kezeltetik.

Hadikölcsönre egyébként az iskola is jegyzett a III. és IV. kibocsátásból összesen 60000 K-át és az ifjúsági segélyalap 2000 K-át. A tanárok részéről történt eddigi jegyzés összege meghaladja a 30000 K-át. A tanulók részére történt jegyzés körülbelül 21000 K-át tesz ki.

Az áldozatkészség iskolánkkal szemben ebben a nehéz esztendőben is megnyilatkozott. Így a helybeli polgári olvasókör 20 kor., Basilides János ur ugyancsak 20 kor. jutalomdíjat bocsátott rendelkezésünkre pályamunkák honorálására. A VIII. oszt. múlt évi 100 kor. gyűjtését újabb 100 koronával gyarapította és a 200 kor. összeget hadikölcsönkötvény alakjában 8 éven át osztálytanára, Marton István neve alatt kezelendő alapítvány gyanánt tette le iskolánknál. Az izr. vall. tanulók volt vallásánaruk és lelkészük néhai Singer S. Leo főrabbi emléke iránti kegyeletes megemlékezésök jeléül ismét 100 koronát gyűjtöttek és ezzel a Singer Leo ösztöndíj alapot 300 koronára emelték. Nagyessy Zoltán VIII. oszt. tanuló a példás szorgalma jutalmául kapott összesen 28 kor. jutalomdíját 50 koronára egészítette ki és ez összeget bizonyos kikötések mellett a tanári testület kezelésére bizta. Zmeskál Zdenko VIII. o. t. a 10 kor. jutalom-

diját ugyancsak a tanári testület rendelkezésére bocsátotta. Szorgalmas tanulók megjutalmazására magukat megnevezni nem akaró jóltevők részéről 41 kor. folyt be.

Fogadják a nemeslelkű adakozók mindannyian iskolánknak és az ifjuságnak hálás köszönetét.

Ezzel kapcsolatban még egy örvendetes tényről kell szót adnom, mely élénk fényt vet az ág. hitv. ev. egyházegyetem világi felügyelőjének, Prónay Dezső báró urnak nemes lelki világára. A szokásos évi Roth-Teleky Johanna féle ösztöndíjpályázatnál iskolánk azt az álláspontot foglalta el, hogy a katonai szolgálatot teljesítő ev. vallású tanulók közül azok, akik a multban már részesültek ösztöndíjban, ez idén sem rekeszthetők ki, mert nem az ő hibájuk, hogy a pályázaton nem vehetnek részt. Különbösen is intenciója az ösztöndíjat kiosztó bizottságnak, hogy a már egyszer jutalmazottak az ösztöndíj folytatólagos élvezetében megerősítenek. Ehhez képest Balogh Dezső és Németh Ágost katonai szolgálatot teljesítő tanulókat terjesztettük elő a jutalmazásra. A bizottság nem tehette magáévá iskolánk álláspontját, mert tanári testületünk ezzel a véleményével még elszigetelten állott, de felszólította az igazgatókat, »hogy a jövő évi pályázatok felterjesztése alkalmával hívják fel a bizottság figyelmét a pályázók között azon ifjakra, kik a katonai szolgálat folytán az ösztöndíj folytatólagos élvezetében gátolva voltak, miután a bizottság ezekre különös figyelmet kíván fordítani...“ Ugyanakkor pedig báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő ur Balogh Dezső és Németh Ágost katonasorban levő VIII. o. tanulóink részére saját adománya gyanánt juttatott 65—65 koronát az elvesztett ösztöndíj helyett. Kedves kötelességet teljesítek, amikor ezért a nagylelkű adományért ő Méltóságának iskolánk hálás köszönetét tolmácsolom.

Az állami felügyelet gyakorlása érdekében Jurkovich Emil besztercebányai tanker. kir. főigazgató április hó 1—4-ig tartózkodott körünkben. Az állami ellenőrzés ez alkalommal is csak a tanítás menetének, szellemének és eredményének megfigyelésére terjedhetett ki, szertáraink és gyűjteményeink most sem állottak rendelkezésünkre. A főigazgató ur teljes megnyugvással vett tudomást munkánkról és megelégedésének az április 4-iki tanári értekezleten adott kifejezést.

Az igazgató tanács a hagyományos lelkesedéssel örködött

iskolánk felett és az év folyamán 6 tanácsülésen foglalkozott intézetünk szellemi és anyagi ügyeivel. Éber figyelemmel kísérte az ifjuság előhaladását, meleg érdeklődést tanusított a nevelés minden kérdése iránt és különös hálára kötelezte a tanári testületet azért a megértő gondosságért, a melylyel a gyermeknevelési pótléket teljesen állami mintára rendezte. Már a családi vagy gyermeknevelési pótlék beállíthatásának lehetősége is bizonyítja, hogy iskolánk pénzügyi helyzete ez idő szerint nem ad okot az aggodalomra. Jelenlegi elhelyezkedésünk jelentékeny megtakarításokkal jár a fűtés és világítás szempontjából, a könyvtárak és gyűjtemények gyarapítása pedig egyfelül az általános drágaság miatt ütközik nehézségekbe, másfelől azért, mert nem tudjuk az esetleg ujonnan beszerzett eszközöket sem elhelyezni, sem felhasználni. Ilyformán kiadásaink megapadtak és ez tette lehetővé, hogy az elmúlt esztendő folyamán nemcsak a jogos és méltányos személyi igények nyerhettek kielégítést, hanem az iskola régi tartozásait is csaknem mind rendezhettük.

A tanári testület az idők fontossága által megkívánt kettőzött kötelességérzettel igyekezett feladatának eleget tenni és talán annak köszönhető az a kedvező eredmény, amelyről ezidén számot adhatunk. Különösen önkéntes munkatársaink lelkes közreműködése is, mely az iskola minden tényezőjét a legnagyobb hálára kötelezi. Nélkülök kérdéses volna minden fáradozásunk sikere — és talán még a paedagógiai haszonnal is többre értékelhető az az erkölcsi hatás, amelyet az önzetlenségnek ez a példaadása az ifjuságra kell hogy gyakoroljon. — A tanári testület az év folyamán 17 értekezletet tartott, a melyeken iskolai ügyekkel foglalkozott és szóban és írásban élénk érintkezést tartott fenn az érdeklődő szüléssel.

A tanév berekesztése május 29-én történt a szokott ünnepélyesség keretében. Még mielőtt a min. rendelet a tanév korábbi befejezése felől intézkedett volna, máris megtettük egyházi főhatóságunknál e tekintetben a szükséges lépéseket, mert úgy találtuk, hogy azok az okok, amelyek a mult évben a korábbi bezárást javallották, az általános drágaság, a mezőgazdasági erők hiánya, a tanulók ellátásának nehézségei — fokozottabb mértékben állanak fenn ez idén. Az osztályvizsgálatokat ehhez képest május 20-tól 27-ig tartottuk meg, a magántanulók vizsgálatait május 30. és 31-én. A VIII. osztály osztályvizs-

gálatai május 8—13-ig folytak, az írásbeli érettségi vizsgálat május 17—19-ig, a szóbeli érettségi június 5—7-ig. A 40960—916. V. számú min. rendelettel szervezett előkészítő tanfolyamot a katonai szolgálatot teljesítő VIII. oszt. tanulók részére mi is felállítottuk, miután annak létesítése érdekében már 1916. január havában tettünk előterjesztést felsőbb helyen. A tanfolyamon 22 tanuló vett részt.

És végezetül azokra térek át, akik legközelebb állanak szívünk-höz: **a harcizereken küzdő kartársainkra**, a katonai szolgálatot teljesítő tanítványainkra. Két éve immár, hogy távol a megszo-
kott foglalkozástól, elszakadva a családi tüzhelytől a vasidők szolgálatában állanak Horváth Albert, Pásztori Gyula, Fábíán Vilmos, Holéczy Miklós és Szigeti Benedek Gyula kartársaink. Horváth Albert Oroszországban, Pásztori Gyula múlt évi fagyási sebeiből még mindig nem teljesen felépülve Besztercebányán, Fábíán Vilmos Montenegróban, Holéczy Miklós az orosz fronton, Szigeti Benedek Gyula az olasz harctéren segít megalapozni hazánk jövő nagyságának épületét. A gondviselő Isten eddig megtartotta őket — terjessze ki védő szárnyait továbbra is reájok és hozza vissza őket minél előbb győztesen, egészségben!

És az ifjuság, iskolánk édes gyermekei, szívünk féltve őrzött kincse! Kétszer szedte ez idén a háború a maga aratórészét közöttük. A tanév elején és a tanév végén. Akkor Kocsis János VI, Jánosdeák István és Varga János VII, Balogh Dezső, Bartha Bertalan, Bradofka Károly, Cseh Miklós, Hámos Endre, Komáromy Géza, Korányi Zoltán, László Géza és Szűk Lehel VIII. oszt. tanulók engedelmeskedtek a haza hívó szavának. Most Brát Károly, Gelber Sándor, Ivanics Lajos, Márk Gyula és Molnár Pál VI. oszt., Bárdos László, Demeter Gyula, Gedeon Timamér, Kapczy Tamás, Ponghó László és Sághy László VII. oszt., Braun Sándor, Fráter Imre, Jellinek László, Konkoly István, Lévai Jenő, Ráróssy Gyula, Veress János, Veress Nándor és Zmeskál Zdenko VIII. o. t; egy legutóbbi sorozáson Szomoray László VII., Kármán István, Lusztig Miklós és Pál Béla VIII. o. t. találtattak fegyveres szolgálatra alkalmasoknak. Egy tanév alatt tehát 35 növendékünk, az ifjuság több mint 9-ed része megy az iskola padjaiból egyenesen az élet-halál harcba. Az iskola azzal a féltő gonddal vált és válik meg tőlük, a melylyel a szerető atya bocsátja veszélyes útjára kedves gyermekét. Fájó szív-

vel látjuk őket útnak indulni, de meghajolva a zord idők kény-
szere előtt, mely egy nagy cél érdekének mindent kénytelen alárendelni.

A Mindenható terjessze ki oltalmazó atyai gondviselésé-
nek szárnyait felettök és óvja meg életüket és egészségüket
azért a jövődőért, amelynek még oly nagy szüksége van
reájok!

Ezek azok, amiket a lefolyt tanév történetére vonatkozólag
e helyen jelenteni szükségesnek tartottam. Csendes munkálko-
dással eltelt esztendő volt, de minden mozzanatára ráborították
a világesemények félelmetes nagyságuk fenyegető árnyait. Ezek-
nek a korszakos eseményeknek a hatása alatt éltünk, ezek nyü-
gözték le minden gondolatainkat, ezek feküdtek rá minden ér-
zésünkre. Belőlük indult ki a tanításunk és hozzájuk tért vissza.
Példáinkat innen merítettük, és az ifjuságot ezekre a példákra
való utalással igyekeztünk munkaszeretetre, tisztességérzetre, áldo-
zatkészségre serkenteni. A háboru méreteinek gigászi nagyságá-
val igyekeztünk a jövőben rájuk váró feladatok nagyságát ér-
zékelteni, a ragyogó vitézségnek, az önfeláldozó hűségnek
ezernyi példájával az egyéni kiválóság jelentőségét magyarázni.
Felhasználtunk mindent, a mi magasztos célunk elérésére a há-
boru kimeríthetetlen kincses bányájából eléink tárult. De fel is
használhattuk könnyen. Hiszen nincs a multnak az a korszaka, mely
jelentősége és zordon nagysága tekintetében a most folyó világ-
küzdelemhez hasonlítható volna, nincs a mely az ember egyéni
kiválóságának annyi és oly változatos példáit szolgáltatná. Va-
lamikor elbámultunk a Napoleoni küzdelmek méretein és az em-
beri tömegszenvedések csúcspontjának tartottuk az oroszor-
szági visszavonulás borzalmaival. Valamikor elképzelhetetlennek
tetszett, hogy megisméltódhessék a német-francia háborunak
az az esete, amikor Sedánnál, Metznel százezrek rakták le a fegy-
vereiket egy ember genialitása előtt. A malplaquetti, eylau, bo-
rodinói, gravelotti ütközetek, a küzdelemben elesettek tizezeivel a
legnagyobb hetakombának látszott, mely valaha feládoztatott a há-
boru molochjának. És mik ezek a mult események a mai mére-
tekhez képest? Hol marad Napoleon egynehány hetes orosz-
országi visszavonulása — bármennyire figyelembe vegyük is a
technikai felkészültség nagy különbségeit — a mai pozíciós har-

coktól, amikor hónapokig áll egymással szemben a két ellenfél a legzordabb téli időben, hajlék nélkül, az ember teherbirást szinte felülmúló szenvedések közepette? Mi a francia háboru foglyainak egynéhány százezerje a mostani milliókhoz képest? És hová törpül a mult idők véráldozata, ha azzal szembe állítjuk a mostani, hetekig sőt hónapokig tartó állandó csaták véres aratását? Bizony elvész minden amit eddig ismertünk, akár egyetemleges és általános, akár speciális, egyéni mértékkel mérjük! Ma minden járőr Mucius Scaevola és minden álló poszt Dugovics Titusz. Ahány ezüst vitézségi érmet adnak ki, annyi Petneházy tört be mint első az ellenséges sáncokba és ahány szanitéc katona pihen a hideg földben, annyi Kemény Simon áldozta fel életét nem a királyért, nem a hadvezérért, hanem egyszerű bajtársáért. Nincs többé okunk a multból venni a lelkesítő példákat! Sohasem volt nagyobb az ember áldozatkészségben és a szenvedések türésében és ha nem volna következményeiben oly rettenetes, valóban az ember apotheosisának kellene neveznünk a most folyó küzdelmet. Ime a levegőt meghódító, a természet elemeit szolgálatába hajtó ember, szellemi alkotóereje teljes nagyságában; ime a hazájáért mindent feláldozó, az ideálokért lelkesedő ember isteni eredetéhez méltó erkölcsi tökéletességében. Előttünk a tűrő a szenvedő ember, aki Krisztusi önmegtágadással de büszke öntudattal viseli keresztjét. Látjuk az anyát, amint gyermekét, a hitvest, aki férjét küldi a harcba. Látjuk a nőt, aki nehéz férfi munkát végezve. Előttünk az özvegy, akinek jövője egyetlen fájó visszaemlékezés, az árvák, akik gondtalan gyermekkorban családfenntartókká váltak, látjuk őket összeszorított ajakkal, könytelenül, a százazrekkel megosztott közös sors tűzésében oly keményekké edzve, hogy méltán kérdezhetjük: halál, hol vagyon a te fullánkod? Igaz, hogy látjuk az embert elvetemültsége ördögi képében is, a gyarló lényt, aki milliók vére hullásából is üzletet csinál, de fordítsuk el szemünket a piszoktól, amely onnan felénk árad. Krisztus köpönyegét is sárral dobták meg és mégis Istent takart!

És látva az embert erényeivel és büneivel, a milyen tökéletesnek talán soha egyetlen kor sem fogja többé szemlélni és látva a körülöttünk lezajló világesemények rémes forgatagját elmondhatjuk, hogy megéltük a történelemnek legnagyobb korát,

egy kort, amelynek emléke félelmetes nagyságban fog kiemelkedni még évezredek multán is a körülötte eltörpülő események tömegéből.

Éljük a történelem legnagyobb korát . . . és mégis . . . szorongó lelkünk mélyéről feltör a kérdés, meddig fog ez a nagy kor tartani? Mikor lesz vége az emberirtásnak? Leszáll-e a már valahára a béke angyala a sokat bűnnödött földre és betakarja-e annak egő sebeit könyörületes leplével? Megelégteli-e a háboru molochja az áldozatok millióit és enged-e pihenést a szenvedő emberiségnek? A féltő aggodalom sóhaja százezer anya ajakáról felhatol-e végre az égbe? És Isten, a végtelen könyörületesség Istene kiterjeszti-e hatalmas karját és szétválasztja-e a küzdő feleket, akik már nem harcolnak, célokért, családi tüzhelyért megélhetésért, csak hiúságból, a hatalmi presztizs chimerikus eszméjéért. Reánk nyílt a második kikelet és nem sokára a harmadik aratás kerül az arató kaszája alá. Ott lesz-e még nyomában a nagy kaszás, aki csontkezelével könyörtelen rendet vágott az érett életen és most a bimbózó, zsenge hajtásokat és az elvénhedt túlélrett törzseket készül irtani? Ott lesz-e és öli-e reménységeiket? És amikor befejezte irtó munkáját végigsepere-e dermesztő leheletével még egy harmadik tél is a fáradt földön és eltemeti az utolsó fegyverképes embertyomot? Ki lát a jövőbe, ki tudna mindenezekre feleletet adni. Csak a remény színes világa él bennünk olthatalan étellel és ez azt mondja lesz még feltámadás! Felszáradnak még az anyák könnyei, felhangzik még a vidám dal és eljön az idő, amikor az emberek leborulnak Isten szent színe előtt, hálákat adva nékie mert visszaajándékozta gyermekeinek legnagyobb áldását: a békét, a nyugalmat, a szeretetet! Ime megindult a harmadik nagy támadás az ellenség ércfaia ellen. Az első megtörte a nagy északi kolosszus erejét, a második kitörölte az élők sorából a királygyilkos rablófajt. Most vérzik a büntető kéz sulyától a hitszegő volt szövetséges szorul az ércgyűrű, inog a fal, bénul az ellenállás ereje — szent hitünk hogy ismét leroskad egy ellenség, a leggaládabb, az áruló aki jelenlétével a tulsó táborban szégyent hozott még ellenfeleinkre is. És akkor talán beáll a fordulat, talán belátják, hogy a meddő küzdelem csak emészti, pusztítja, az emberiséget, de nem változtathat diadalaink során és eredményein.

Talán belátják . . .

Fehér galamb szállt fel messze a tengeren túl, olajággal a csőrében. . . Talán meg birják szárnyai a hosszú utat, talán nem hull alá szárnyaszegetten mielőtt szárazat érne.

Megérkezéseért buzgó imádság epedez százezrek ajakán. . .

Ebben a hitben és reménységben bocsátunk utnak benneteket. Menjetek haza és pihenjeteek és edzétéek magatokat a jövő nagy munkájára. Menjetek és dolgozzatok otthon és segítsetek mindenkinek mert ti vagytok most a nemzet munkásai. Menjetek és szokjátok meg a munkát és gondoljátok meg, hogy akik majd haza fognak jönni, azok fáradtak lesznek és pihenésre vágyók és méltán igényelhetik, hogy ti dolgozzatok ő érettük is, akik ti érteteek vérezték !

Menjetek és ne féljeteek : Feltámadunk !

Az 1915|16 tanévet bezárom.

III.

Iskolánk és a háboru.

A nagymélt. Vallás és közokt. Miniszter úr 1916. február hó 29-án 14092—916. V szám alatt a következő rendeletet bocsátotta ki :

„A most folyó világháború eseményei mély befolyást gyakoroltak középiskoláinkra is; e befolyásnak megörökítése úgy a középiskolák története, mint általán a művelődéstörténet szempontjából megokolt és szükséges. A középiskolák háborus korszakának krónikása munkájában elsősorban a nyomtatott Értesítőkre fog támaszkodni, melyek azonban a különböző szerkesztés miatt a kutató munkáját nagyon megnehezítik, egyes kérdéseknél lehetetlenné is teszik. Súlyt helyezvén arra, hogy a magyar középiskoláknak a háborúval való vonatkozásai később pontos s megbízható világitásba legyenek helyezhetők, elrendelem valamennyi középiskolai Értesítőben a háborúval kapcsolatos anyagnak egy külön fejezetben (Iskolánk és a háboru címén) a lent jelzett szempontok szerinti feldolgozását. Az egységes áttekintés érdekében az adatok legalább fő vonásaikban s összegezve a mult tanévről is közlendők.“

Ezen miniszteri utasítás értelmében, melyet Geduly Henrik püspök urnak 677—916. szám alatt kelt leirata a főhatósága alá tartozó középiskolákra is kötelezővé tett, az alábbiakban közöljük rövid foglatban azokat az adatokat, amelyekre a jelentés kiterjesztendő. Rövid foglatban azért, mert úgy a mult évi, mint az ezidei igazgatói jelentés részletesen számol be az iskola háborús vonatkozásairól, a későbbi adatgyűjtést pedig minden-

esetre megkönnyíti, ha a kutató a részletek halmazából csak fáradságos munkával összekereshető adatok helyett rövid, praecis, csak a lényegre vonatkozó adatokat kap.

I. Az intézeti épület. Az iskola épülete 1914. okt. 5. óta megszakítás nélkül van lefoglalva. Eleinte az 5. cs. és kir. közös gyalogezred kezelése alatt álló katonai tartalékkórház céljait szolgálta, majd 1915. nov. havában a gömörmezei Vöröskereszt-egylet rimaszombati fiókja vette át és azóta mint szükség-tartalékkórház áll fenn 500 betegágyra berendezve. Az épületen nagyobb károk nem mutatkoznak, a berendezésen esett károk egyelőre nem becsülhetők fel. Az épület azóta vízvezetékekkel, fürdőszobával, vízöblítéses klozetekkel szereltetett fel, a villanyvilágítás az összes helyiségekbe bevezettetett, egyik udvari külön épület nyári konyhává alakították át, a tornaterembe új kályhák állítottak be. Az illyfcrmán eszközölt beruházások ellensúlyozzák az esetleges károkat.

A tanév 1914. okt. 5-től nov. 9-ig teljesen szünetelt és 1914. nov. 9-én vette kezdetét a rendelkezésünkre bocsátott áll. el. és polg. leányiskola épületének első emeletén. A múlt évben az emeleten 7 tanterem, 2 kis könyvtári szoba, 1 tanári szoba, 1 igazgatói iroda, a földszinten 1 tanterem, 1 kis könyvtári helyiség és a tornaterem állottak a rendelkezésünkre; ez idén a földszinti helyiségekről le kellett mondanunk és azok helyett az emelet két kis múzeumi szobáját kaptuk vallástermekül. A sokkal kisebb tanulói létszám szükségleteit szem előtt tartó helyiségek csak részben feleltek meg a célnak, az osztályok túlszűfoltak voltak, a felszerelés hiányos, a szemléltető oktatás csaknem teljesen szünetelt. A tanítás az 1914—15. tanévben 8—1-ig, ezidén 8—12-ig folyt. A megfogyatkozott tanári létszám miatt tavaly 10 órával, ez idén 41 órával kellett a kötelező heti óraszámot csökkentenünk. A tananyagot mindazonáltal bevégeztük. A tanévet a múlt évben május 30-án, ez idén május 29-én zártuk le, az érettségi vizsgálatot mindkét esztendőben júniusban tartottuk meg.

II. Az intézeti tanárság. Tanáraink közül Horváth Albert, Pásztori Gyula, Szigeti Benedek Gyula, Fábián Vilmos és Holéczy Miklós teljesítenek tényleges katonai szolgálatot. Horváth Albert mint népfelkelő hadnagy egynehány nappal az aug. mozgósítás után vonult be a 16. m. kir. népfelkelő gyalogez-

redhez Besztercebányára. 1914. nov. 1-én főhadnagygyá lépett elő. Mindvégig hadtápszolgálatot teljesít az orosz fronton. Az ellenség előtt tanusított kitünő szolgálatai jutalmául legfelsőbb dicsérő elismerésben részesült. Pásztori Gyula ugyancsak a mozgósítás alkalmával hadnagy rangban vonult be a 16. népfelkelő gyalogezredhez és 1914. nov. 1-én szintén főhadnagygyá lépett elő. 1915. január elejétől résztvett a kárpáti harcokban, a honnan februárban másod és harmadrangú fagyási sebekkel tért vissza. Egészsége annyira a mennyire helyre állott, jelenleg Besztercebányán élmezési tiszt. Szigeti Benedek Gyula 1915. aug. havában önként jelentkezett katonai szolgálatra és mint népfelkelő hadnagy a besztercebányai 16. gyalogezredhez vonult be. Még az ősszel az olasz fronta osztatott be, onnan köszvénynyel visszatérve egyideig a budapesti Lukács-fürdőben gyógykezeltetett, majd József főherceg kistapolcsányi tiszti kórházába került. Jelenleg még ott van. 1916. máj. 1-én főhadnagygyá lépett elő. Fábián Vilmos még 1914. júliusában bevonult fegyvergyakorlatra a brassói cs. és kir. 2. gyalogezredhez, hadapród rangban. Ott érte a mozgósítás. 1914. nov. elején megsebesült az északi harctéren; felépülve eleinte Prágában teljesített helyőrségi, majd Szerbiában határcsendőri szolgálatot. Jelenleg hasonló minőségben Albániában van. 1916. máj. óta hadnagy és a nagy vitézségi ezüst érem tulajdonosa. Holéczy Miklós ugyancsak fegyvergyakorlatra vonult be mint hadapród a 25-ik cs. és kir. gyalogezredhez Losoncra. A mozgósítás után ott maradt és nemsokára az északi harctérre került. 1915. április havában szerencsétlen esés következtében súlyos zúzódásokat szenvedett. Felépülése után rövid ideig Losonczen teljesített szolgálatot, majd ismét az északi harctérre ment ki, ahol jelenleg is szolgál hadnagy rangban.

A bevonult tanárok helyett a múlt tanévben Bodor István, dr. Veress Samu, Tóth Béla és Nyomárkay Béla, ez idén Bodor István, dr. Veress Samu, Tóth Béla és Zachar Gusztáv vállaltak órákat. *Valamennyien ingyen.* Bodor István nyug. főgimn. igazgató a múlt tanévben magyart, latint és görög-pótlót, ez idén latint és görög-pótlót tanított heti 11, illetőleg 9 órában. Dr. Veress Samu nyug. főgimn. igazgató a múlt tanévben görög-pótlót és philosophiát tanított heti 5, ez idén történelmet, görög-pótlót és philosophiát heti 7 órában. Tóth Béla okl. építész-mérnök, városi mérnök, iskolánk volt tanítványa, tavaly szám-

tant és mértant tanított heti 10, ezidén ugyancsak számtant és mértant heti 9 órában. Nyomárkay Béla pénzügyi segédtitkár iskolánkhoz semmiféle közelebbi viszonyban nem állott. Idegen és tisztán hazafias lelkesedésből ajánlkozott tavaly önként a rajz tanítására heti 4 órában 1915. márc. 15-én történt bevonulásáig. Zachar Gusztáv nyug. főgimn. tanár ez idén a számtan tanítást vállalta az I. osztályban, heti 3 órában.

A múlt tanévben minden működő tanár 2—6-ig terjedő óratöbbletet vállalt, ez idén a 8—12-ig való tanítás mellett (indokolása a tanév történetében) arra alig volt szükség.

A tanároknak a háborúval kapcsolatos tevékenységét az iskola falain belül az a főelv irányította, hogy a háború minden mozzanatát az ifjuság hazafias és erkölcsi érzületének emelésére és mélyítésére felhasználja. Erre alkalmat szolgáltatott minden tantárgy és talán minden óra. Az írásbeli dolgozatok egy része is innen merítette tárgyát.

Háborús emléktárgyakat az iskola nem gyűjtött.

A háborús segélyakciókban a tanári testület élénk részt vett. Az adakozások értéke — nem tekintve, hogy az félremagyarázásokra adhat alkalmat — már csak azért sem tüntethető fel, mert különösen a múlt esztendő hirtelen felmerült sokféle szükségletén mindenki spontán, sokszor tehetségén felül, hazafias lelke sugallatát követve igyekezett segíteni anélkül, hogy eszébe jutott volna, hogy annak a pénzértékét összeszámítsa. A hadikölcsönjegyzések összege meghaladja a 30 ezer koronát.

A tanároknak a háborúval kapcsolatos intézeten kívüli tevékenysége is nehezen részletezhető. A legélénkebb tevékenységet Marton István fejti ki, aki mint a Vöröskereszt-kórház gondnoka, annak fenállása óta minden szabad pillanatát a betegeknek és a kórház ügyvitelének szenteli. Mellette azonban mindenki igyekszik a közös nagy ügyet abban az arányban szolgálni, amint azt teheti és amint a szükség azt igényli. A különböző irányú gyűjtéseknél (fém, könyvek, pénz, gyógynövények, hadibélyeg stb.) a tanulók mezőgazdasági irányításánál, a közegészségügyi felügyeletnél, a hernyópeték irtásánál stb. mindenütt ott találjuk a tanári testületet is, amelynek egyetlen tagja sem vonta ki magát a közös munka alól.

A hadikölcsönjegyzésből az iskola is kivette a maga részét. Alapjaiból összesen 81000 koronát jegyzett. Ezen kívül a tápintézet 8100, az ifjusági segélyalap 3000 korona értékű kölcsönkötvényt vásárolt.

III. A tanulók. Tanítványaink közül a múlt évben 17-en, ez idén 36-an vonultak be tényleges katonai szolgálatra, még pedig a múlt évben 1 VI., 6 VII. oszt. és 10 VIII. oszt. tanuló, ez idén 6 VI. oszt., 9 VII. oszt., 21 VIII. oszt. tanuló. A névsort az iskolai év történetében közöltük. Közülök Vjerk Pál VIII. o. t. mint zászlós orosz fogságba került, Muraközy Géza tavaly végzett növendékünk a nagy, Visnyai Zoltán a VII. osztályból 1915. május havában bevonult növendékünk a kis vitézségi ezüst érmet kapta.

Tanulóink átlagának nagy szegénysége dacára is a körükben megindított gyűjtések elég szép eredményrel jártak. A múlt évben a karácsonyi gyűjtés 151 korona 53 fillér, a török félhold javára eszközölt gyűjtés 20 kor. 20 fill., a füsttelen nap alkalmával eszközölt gyűjtés a rendelkezésünkre bocsátott jelvények elárusításából 10 kor., az izr. vall. tanulók gyűjtése felekezeti jellegű hadicélra 140 koronát eredményezett. Ifjusági jelvények elárusításából 75 kor. folyt be. Ez idén a karácsonyi gyűjtés eredménye 109 kor. 78 fill., a májusi-gyűjtés az elpusztított kárpáti falvakért 134 kor. 98 fill., egy régebbi gyűjtés ugyanerre a célra 27 kor. Az első hadikölcsön kibocsátása alkalmából tanulóink a magukéból 350 koronát adtak össze, ez idén 550 koronát. Az izr. vall. tanulók Thoraegylete tavaly 300 kor. értékű hadikölcsönt jegyzett, ez idén 100 koronát. A Pósa-önképzőkör csekély vagyonából 100 koronát fektetett hadikölcsönbe, az ifj. segélyalap 3000 koronát. Az ifjuság nevére szülei részéről történt kölcsönjegyzés összege meghaladja a 21 ezer koronát. Úgy a múlt évben mint ez idén kint volt az egész ifjuság tanárai vezetése mellett és szorgalmas munkával nagymennyiségű szederlevelet gyűjtött. A tavaly májusra elrendelt fémgyűjtés városunkban kizárólag az ifjuságra volt bízva, mely előre kidolgozott terv alapján egy nap alatt körülbelül 10 métermázsa felhasználható fémanyagot hordott össze. A könyvek gyűjtése még mindig folyik. A hadisegély bélyeggyűjtés 930 darabot eredményezett.

A társadalmi akciókból is kivették tanulóink részüket. A háború kitörése után sokáig ők végezték a levél- és sürgöny-

kihordói teendőket. A beteg és sebesült katonák körül — míg meg volt engedve — apróbb szolgálatokat teljesítettek, eljártak a sebesültek megbizásaiban, ellátták őket olvasmányokkal, dohánnyal és elhalmozták őket a szeretetteljes gyermeki szív minden melegével. A cserkészek a sebesültek szállítása körül is segédkeztek.

A háború hatásáról az ifjúság tanulmányi előmenetelére, szorgalmára, magaviseletére, hazafias és valláserkölcsi érzületére az évi jelentés 20—23. lapja számol be.

Ugyancsak az évi jelentés 25. lapja megemlékezik a tanulók mezőgazdasági munkásságáról. Itt csak annyit, hogy vidéki tanítványaink, akik nagyrészt földmivelő szülők gyermekei, nemcsak a szünidőben, hanem évközben is annyira el voltak halmozva mezőgazdasági teendőkkel, hogy nem cgyenek szabadságot kellett engedélyeznünk otthoni dolgai elvégzésére. Csak a városi tanulók segítségét nem vette senki sem igénybe, pedig ezt ismételten felajánlottuk abban az alakban, hogy tanári vezetés mellett nagyobb csoportokban ingyen állunk a mezőgazdák rendelkezésére könnyebb munkák elvégzésére. A folyó év tavaszán elvállalt hernyópusztítás eléggé fel nem becsülhető szolgálatokat tett városunknak, mert ifjúságunk itt ugyancsak egységes terv szerint tanári felügyelet mellett házról-házra, kertről-keretre járva irtotta a hernyópetéket oly eredménnyel, hogy az ezidei gyümölcsstermés a mult évi abnormis hernyójárás után egyenesen a mi ifjúságunknak köszönhető.

Az iskolai egyesületek hely és vezető kéz hiánya miatt sem a mult évben, sem ez idén nem alakulhattak meg és így ily irányú háborus tevékenységről nálunk nem lehet szó. Az önképzőkörök tevékenysége felolvasások és szabad előadások keretében ölelte fel a világháború eseményeit és vonatkozásait.

A társadalom érdeklődése iskolánk iránt nem csappant meg, a szülők érdeklődésére a háború különösebb befolyást nem gyakorolt. Az iskolával való érintkezés olyan volt, mint más esztendőben: élénk azok részéről, akik a gyermekeikkel jobban törődnek, lanyha a többség részéről.

A tanulók létszámára kevés hatást gyakorolt a háború. A mult évben hirtelen megcsappant az első osztály tanulóinak létszáma. Különösen a vidék földmivelő lakossága tartózkodott a bizonytalan idők miatt attól, hogy gyermekét elbocsássa a szülői

háztól. Ez idén azonban teljesen helyre állott az egyensúly jeléül annak, hogy a kivételes idők által teremtett helyzetbe ki-ki bele-törődött. A magántanulók száma megnövekedett. A leányok mind nagyobb számban keresik fel iskolánkat, úgy hogy ez idén már 14 leánynövendékünk volt. Nagyban hozzájárult a magántanulók számának szaporításához az a körülmény, hogy a VII—VIII. osztályból besorozott tanulók ez év folyamán hosszabb-rövidebb ideig tartó előkészület után osztályvizsgálatra jelentkeztek és így mint magántanulók voltak kimutatandók.

IV.

A főgimnázium kormányzata.

A tanintézet feletti hatóságot a tiszai ág. hitv. ev. és a tiszáninneni ref. vall. egyházkerületek, illetőleg azok püspöke gyakorolják évenként felváltva. Az 1915—16. tanévben a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület főhatósága alá tartoztunk.

Az állami felügyeletet *Jurkovich Emil* beszercebányai tanterületi kir. főigazgató gyakorolta.

Igazgató-Tanács.

Elnök: *Medveczky Sándor* kir. közjegyző, a kishonti ev. egyházmegye felügyelője.

Társelnök: *Samarjay János* földbirtokos, a rimaszombati ref. egyház főgondnoka.

Tagjai ág. hitv. ev. részről: *Badinyi Gyula* nyug. rendőr; kapitány; *Boczkó Dániel* a rimaszombati ev. egyház felügyelője Cs. *Gyürky Pál* főesperes, rimaszombati lelkész; *Kemény Lajos* oszgyáni lelkész; *Zachar Gusztáv* nyug. főgimnáziumi tanár.

Ref. részről: *Czinke István* főesperes, rimaszombati lelkész *dr. Kovács László* Rimaszombat város polgármestere; *Máriássy László* árvaszéki elnök; *Simon Mihály* rimaszombati lelkész *Szakall Vince* nyug. árvaszéki elnök.

Hivatalból tagjai: *dr. Institoris Endre* ügyvéd, városi ügyész, a főgimn. ügyésze (ev. részről); *dr. Zehery István* kir. törvényszéki orvos, a főgimn. alapítv. pénztárosa (ref. részről); *Loysch Ödön* igazgató (ev.) és *Komáromy Géza* főgimn. tanár igazg. tanácsjegyző (ref.)

A tanári testület képviselői: *Horváth Zoltán* tápintézeti gondnok (ev.) és *Kerekes Dezső* főgimn. pénztáros (ref. részről).

V.

Tanári testület.

Nyugalmozott tanárok: *Zachar Gusztáv* tanított 40 évig.
Bodor István tanított 42 évig.
Dr. Veress Samu tanított 30 évig.

Sorszám	A tanár neve	Szolgálati éveinek száma	Az 1915 16-ik tanévben tanított	Heti órák száma	Az intézetnél viselt egyéb állása
1	Loysch Ödön igazgató	19	Történelem V—VIII.	12	
2	Boros József r. t.	4	Latin II ₅ V ₅ görög V ₃ VIII ₃ földrajz I ₃	19	Osztályfőnök a II. o.-ban
3	Csetneki Gyürky Pál ev. vallástanár	20	Vallás I—VIII.	15	
4	Czinke István ref. vallástanár	20	Vallás I—VIII.	15	
5	Fábián Vilmos r. t.	7	Katonai szolgálatot teljesít	—	
6	Holéczy Miklós r. t.	6	Katonai szolgálatot teljesít	—	
7	Horváth Albert r. t.	19	Katonai szolgálatot teljesít	—	
8	Horváth Zoltán r. t.	27	Természetráj I ₂ II ₂ IV ₃ V ₃ VI ₃ földrajz II ₃ III ²	18	Osztályfőnök az V. o.-ban. Tápintézeti gondnok. Természetráji szertárőr
9	Kerekes Dezső r. t.	36	Számтан IV ₃ VI ₃ VII ₃ VIII ₃ physika VII ₃ VIII ₃	17	Osztályfőnök VII. o. Természettani szertárőr Iskolai pénztáros
10	Komáromy Géza r. t.	18	Latin I ₆ VIII ₃ számтан II ₄ mértan II ₃ szépírás II ₃	18	Osztályfőnök I. o. Tanárkari jegyző
11	Marton István r. t.	11	Német III—VIII	19	Osztályfőnök VIII. o. Könyvtáros

Sorszám	A tanár neve	Szolgálati éveinek száma	Az 1915—16-ik tanévben tanított	Heti órák száma	Az intézetnél viselt egyéb állása
12	Pásztori Gyula r. t.	17	Katonai szolgálatot teljesít	—	
13	Dr. Rochlitz Zoltán r. t.	4	Latin IV ₅ VII ₁ görög VI ₅ VIII ₂ görögpótló V ₃ VII ₃	20	Osztályfőnök IV. o.
14	Dr. Wallentinyi Dezső r. t.	20	Magyar IV ₃ VII ₃ VI ₃ VIII ₄ latin VI ₄ szépirás I ₁	18	Osztályfőnök VI. o. a Pósa önképzőkör elnöke
15	Csanády Sándor h. t.	1	Magyar I ₄ II ₄ III ₃ V ₃ történelem III ₃ mértan I ₃	19	Osztályfőnök III. o. a Tompa önképzőkör elnöke
16	Szigeti Benedek Gyula tornatanár	23	Katonai szolgálatot teljesít	—	
17	Bodor István nyug. főgimn. igaz.		Latin III ₆ görögpótló VI ₃	9	Kisegítő tanár
18	Tóth Béla városi mérnök		Számтан III ₂ V ₃ mértan III ₂ IV ²	9	«
19	Dr. Veress Samu nyug. főgimn. igaz.		Történelem IV ₃ görögpótló VIII ₂ philosophia VIII 2	9	»
20	Zachar Gusztáv nyug. főgimn. igaz.		Számтан I ₃	3	»
21	Cservenka Béla r. kath. hitoktató	1	Vallás I—VIII	15	
22	Singer Rezső főrabbi izr. hitokt.	4	Vallás I—VIII	8	
23	Halász József ev. kántortanító	17	Ev. egyh. énekek I—IV	2	
24	Szűcs György ref. kántortanító	14	Katonai szolgálatot teljesít	—	

Iskolaszolgák:

Főző Lajos	12 év	Katonai szolgálatot teljesít
Németh Máttyás	4 »	» » » »
Péter Péter	3 »	» » » »

VI.

Bevégzett tananyag az 1915—16-ik tanévben.

A bevégzett tananyag részletes ismertetését ez idén is mellőzzük. Csak annyit jegyzünk meg, hogy tanári testületünk a törvényesen előirt tananyagot bevégezte. A tanítás anyagát magukban foglalják a tanulók által használt tankönyvek, melyek jegyzékét Értesítőnk végén azért is közöljük, hogy az érdeklődők abból megfelelő tájékozást szerezhessenek.

Rendkívüli, de tanulóinkra nézve **kötelező** tárgyként tanított az **egyházi ének**, még pedig a ref. konvent által megállapított tanterv szerint heti 2 órában az I—IV. osztályban. A ref. vallásu tanulókat a hadba vonult **Szűcs György** helyett **Komáromy Géza** r. tanár, az ev. vallásu tanulókat **Halász József** ev. kántortanító tanította.

Nem kötelező tárgyként tanított a **német társalgási nyelv** heti 2—2 órán, külön csoportban a kezdők és külön a haladók részére. A tanfolyamon 26 tanuló vett részt, még pedig a III. osztályból 3, a IV. osztályból 2, az V. osztályból 10, a VI. osztályból 4, a VII. osztályból 3, a VIII. osztályból 4 tanuló, közöttük 6 ingyenes. Tandij egész évre 20 korona. Tanította: **Marton István** r. tanár.

A **gyorsírást** Dr. Rochlitz Zoltán tanította heti 2 órán. A tanfolyamon 11 tanuló vett részt, még pedig a IV. o-ból 5 és a VI. o-ból 6 tanuló. Tandij egész évre 12 korona.

A **szabadkézi rajz** a szaktanár bevonulása miatt, a **francia nyelv** jelentkezők hiánya miatt, a **zene** és **ének** egyfelől a vezető tanár bevonulása, másfelől a helyettesítésébe ütköző akadályok miatt, a **fizikai** és **chemiai** gyakorlatok alkalmas helyiségek és műszerek hiányában, ez idén nem voltak taníthatók.

Ugyancsak el kellett hagynunk ez idén az **egészségtan** tanítását.

Írásbeli dolgozatok a magyar nyelvből.

V. Osztály.

1. a) Szünidei élményeim leírása.
b) Útirajz a szünidőből
c) Legfontosabb tényezők egy háború győzelmes viseléséhez.
2. a) Életem rövid története.
b) Mennyiben befolyásolta a háború életviszonyaimat?
c) Szívet cseréljen az, a ki hazát cserél! (Tomba.) (Iskolai.)
3. a) Valamely helyi monda elbeszélése.
b) Nemes önbizalom, de ne az önhittség
Rugói lelkedet nagy célra feszítsék. (Arany.)
c) Gondolatim a mostani háborúról.
4. Az Új földesúr fontosabb jellemi. (Isk.)
5. a) Egész világ nem a mi birtokunk
Amennyit a szív felfoghat magában,
Sajátunknak csak annyit mondhatunk. (Vörösmarty.)
b) Szederlevélgyűjtés.
6. Humor Toldi estéjében. (Isk.)
7. a) Hazádnak rendületlenül
Légy híve óh magyar! (Vörösmarty.)
b) A Parainesis, Sokrates, Thurzó és Pázmány érintkező pontjai. (Az olvasottak alapján.)
8. Zrinyi hadseregreformja (Török Áfium alapján). (Isk.)
9. a) Plinius, Thurzó, Mikes, Kis, Kazinczy, Petőfi, Arany,
Deák leveleinek összehasonlítása. Az olvasottak alapján.
b) Salamon Ferencz genetikus történetírása.
c) Nevezetesebb történeti személy jellemzése. V. ö.
Kemény—Wesselényi.
10. Önvizsgálat a félév végén. Levél. Iskolai.
11. A védőbizonyítékok és tanuvallomások értéke Kőlcsey „Védelem P. J. számára c. beszédében.

VI. Osztály.

1. Szép Ilonka. Vörösmartytól.

2. Kisfaludy lelke a Csalódásokban.
3. Zalán Futása és Buda Halála.
4. A Szigeti Veszedelem méltatása.
5. A magyar népdalok.
6. Jókai egyik regénye.
7. Hadi munkám. A hernyózás. Próza v. vers.
Epizódok Tompa életéből, vagy levelek Tompától.

VII. Osztály.

1. Az ősmagyar lélek a világháborúban.
2. A XVI. század magyarja.
3. A Zrinyiász mint korának tükré.
4. Zrinyi Török Áfiuma és Kossuth Beszéde a Haza Védelmében.
5. Balassy hatása.
6. Csokonai és Balassy.
7. Háborús költészetünk 1800-ig.

VIII. Osztály.

1. Az ősmagyar lélek és a francia klasszicizmus.
2. A „Dorottya“ és kora.
3. Kisfaludy K. és a magyar romanticizmus.
4. Tompa családi költészete.
5. Epizódok Tompa életéből.
6. Irodalmi levelek.

Írásbeli dolgozatok a görög pótlóbból.

VI. Osztály.

1. Párhuzam Aischilos és Sophoklesz tragédiái között.
2. Az uttörők működésének hatása költői technikánkra.

VII.

Tanulmányi kirándulások.

Az idén csak a legszűkebb keretek közt lehetett kirándulásokat rendezni, mert a vasuti közlekedés és az élelmezés kérdése nagyon megnehezítette minden távolabbi utazást.

A közvetlen környéken azonban rendeztünk egy és félnapos, többnyire természetrajzi célú kirándulásokat.

Szeptember 21-én szederlevél gyűjtés és botanizáló kirándulás volt a pokorági erdőben.

Szeptember végén az V. osztály régészeti kirándulást tett Rimabányára Loysch Ödön igazgató, történeti szaktaniár vezetése alatt.

Október 14-én a IV. osztály növényeket gyűjtött a nagyerdőben.

Ápril 8-án a IV. osztály a pokorági forrás körül vizsgálta a tavaszi növényzetet.

Ápril 3-án a II. osztály a nagyerdőbe rándult ki növény és állat megfigyelésre.

Ápril 11-én a VI. osztály megnézte a helybeli ecetgyárat.

Május 10-én az I. osztály járt Jánosi felé a réteken növénygyűjtés végett.

Május 12-én az V. osztály a szépbokori erdőben rovarokat gyűjtött.

Május 11-én a IV. osztály a pokorági szőlőkben növényeket gyűjtött.

Május 18-án a II. osztály gyűjtött rovar és növényt a réteken.

*

A **cserkész** az idén meglehetősen fejlődésnek indult, különösen Szontagh Pál őrvezető társaival nagy buzgalommal

gyakorolta és tanította az ujoncokat s nemcsak őszi és tavaszi, de téli időben is folytatták hasznos gyakorlataikat, térképtanulmányaikat. Az idén 4 elsőosztályú cserkészvizsgát tett, 10 másodosztályú vizsgát állott ki, a többiek majdnem mind kiállották az ujoncpróbát.

Május 7-én volt az egész 43 tagból álló csapat ünnepi fölavatása, a melyre az országos cserkészörszem szövetség Lax A. Salvator budapesti csapatparancsnokot küldötte ki. A szépen sikerült ünnepséget a tornacsarnokban tartottuk intelligens érdeklődő közönség jelenlétében. Ez alkalommal segédtisztek lettek: Szontagh Pál és Wallentinyi Dezső. Rajvezetők: Ablonczy Ernő és Bálint Géza. Segédrajvezető: Török István. Cimzetes őrvezetők: Fényes Elemér, Vajda Zoltán. Segédőrvezetők: Horváth Zoltán, Kriston Zoltán, Pósa Dezső, Tóth László, Urbányi Béla.

A nyáron a Szinyec hegyen rendezünk táborozást. Forráskutak építését, útjelzést és más hasznos dolgokat végzünk a környéken.

Horváth Zoltán.

VIII.

Könyvtárak és szertárak.

Tanári könyvtár. A tanári könyvtár ez évben is rendelkezésre állott az érdeklődőknek, jöllehet az intézeti épület e tanévben is kórházi célokat szolgált. Szaporodás a folyóiratoktól és akadémiai könyvilletményektől eltekintve, egyáltalában nem volt.

Könyvtárőr: Marton István.

Ifjúsági könyvtár gyarapodása. Vörösmarty: Két szomszédvár, Arany balladáí 5 p., Shakespeare: Coriolanus 5, Zlinszky: Szemelvények 5 p., Tancs: Szemelvények 5, Bercsényi Odái 4, Gregus Balladák 5, Zrinyi: Szigeti Veszedelem 6, Kisfaludy: Kérők 5, Csokonay: Dorottya 2, Csokonay: Lilla 5, Csokonay: Odák 3, Kisfaludy S.: Boldog és boldogtalan Szerelem 5, Kölcsey: Napló, Riedl: Irodalom főiránya, Gyöngyössy: Murányi Venus 3, Vörösmarty: Cserhalom 5, Kemény: Élet és irodalom, Gyulai: Deák Ferencz, Czuczor Költeményei, Molière: Tudós Nők 5, Morvay: Népballadák, Balassa: Költemények 5, Kardos: Kurucz Világ 5, Kazinczy: Pályám emlékezete 3, Kölcsey Versei, 2, Kármán: Fanni hagyományai 3, Mindszenthí naplója, Arany: Buda halála 4, Madách: Ember tragédiája 4, Kazinczy levelei 1, Beóthy: Értekezések, Berzeviczy: Értekezések, Katona: Bánkban 2, Haraszti: Arany élete, Haraszti: Madách élete, Tolstoi: Az életről, Ostvald: Nagy emberek, Cholnoky: Beszélgetések, Pickler: Lelki élet, Szilágyi: Könyvek, Eötvös K.: Utazás a Balaton körül 2 kötet, Tormai: Régi ház, Madelung: Szív, Szinyai: Miért vagyunk jók vagy rosszak, Berend: Hadi Napló, Maeterlink: Méhek élete, Universum VI. és VII. kötet, Széchenyi. Eszmevilág 2 k., Bölsche: A természettudomány fejlődése 2 k., Kant: Breviárum, Berson Philosophiája, Lassal: Alkotmány, Socialismus, Demokratia, Le Bon: A tömegek lélektana, Eucken: Az

élet értelme és értéke, Páloska: A sociologia vázlata, Arrherius: A világegyetem élete, Kreuzer: A sziktatáviró, Píkler: A lelki élet alaptörvényei, Biró: A sajtó, Jókai: A fekete vér 2 k., Egy játékos a ki nyer 2 k., A két Trenk 2 k., Minden poklokon keresztül 2 k., A Kráó, Dickens: Twist Olivér, Turgenjew: Apák és fiuk, Turgenjew: A füst, Balsac: Goirot apó, Balsac: Grendet Eugénia, Meyer Konrád: Jenatsch György, Meyer K.: Borgia Angela, Meyer K.: Pescara megpróbáltatása, Gogoly: Holt lelkek, Cherbulicz: Feketék és Vörösek, Cherbuliez: Holdenis Meta, Daudet: Numa Roumeston, Daudet: Tartarin, Dosztojewszky: Bűn és bűnhődés, Kovács Gábor: A socialismus, Baumgarten: A physika története, Serédy: A philosophia története, Sipulusz: Humoreszkek, Sebők Zs.: A hivatal, Szini: Bolond könnyek, Heltai J.: Gertie, Ambrus: Árnyékalakok, Kaffka: Levelek, Kóbor T.: Elbeszélések, Szőlösi Zs.: Hihetetlen történetek, Molnár F.: Gyerekek, Lakatos L.: Lancelot, Krudy Gyula: Pénz és a többiek. — 310 K értékben.

Könyvtárőr: Kerekes Dezső.

Természetráji múzeum. Kitömött ragadozó madarakat ajándékozott múzeumunknak özv. Okolicsányi Jánosné urnó Ditróit ritka ásványt hozott Erdélyből Zmeskál József ur Száritott növényeket és rovarokat gyűjtöttek tanulóink. A múzeum még mindig összezsufolt állapotban van a Vöröskereszt-kórházzá alakított főgimnáziumi helyiségben. Fejlesztését a háború végén remélhetjük, ha többi helyiségeit is visszakapja. Botanikus kertünk szintén erősen kénytelen megszínyneni a háborús viszonyokat.

Szertárőr: Horváth Zoltán.

A természetráji múzeum, a földráji- és torna-szertár, a régiség- és éremgyűjtemény az év folyamán nem gyarapodtak.

A gyűjtemények ez idén is csak korlátolt mértékben voltak tanítási célokra igénybe vehetők. A polg leány-

iskola tanári szobájában, mely szertárul is szolgált, legfeljebb egynehány falikép és a legszükségesebb térképek voltak elhelyezhetők és így a demonstratív tárgyaknál is a magyarázatnak kellett a kísérleti előadást pótolnia. A természettan tanára ugyan megkísérlette, hogy az ifjúságot kísérletek bemutatása végett a főgimnáziumi épület physikai múzeumába összegyűjtse, de értékesebb iskolai tulajdonaink elhelyezésére éppen ezek a termek szolgálnak és így a demonstráció ott is sok nehézségbe ütközött. A természettani szárny előadó terme és tanári szobája a Vöröskeresztegylet céljaira lévén lefoglalva, ott semmiféle előadás nem folyhatott.

A Tompa kör az 1915-16. tanévben is alapszabályokat nyert, melynek következtében egy bizottság alakult meg a kör ügyes-bajos belügyeinek elintézésére a helyi bizottság tagjai az előtt, a kör a fővezető továbbá Pongó László és Bokor Manó VII. o. tanítók.

IX.

Ifjúsági körök és egyesületek.

A Tompa Önképzőkör ebben az évben nem fejthetett ki oly nagy munkásságot, mint a béke éveiben, mert a VII. és VIII. osztálynak jórésze az év folyamán hadbavonult. Már az alakuló gyűlés is tekintettel volt erre, azért a tisztviselőit is azokból a tanulókból választotta, akik előre láthatólag csak év végén kerültek sor alá.

Az alakuló ülést 1915. szept. 29-én tartottuk, mely ülésen tisztviselőkké a következő tanulók választottak meg:

Ifjúsági elnök: Ráróssy Gyula VIII. o. t.; titkár: Zmeskál Zdenkó VIII. o. t.; főjegyző: Maros Miklós VIII. o. t.; pénztáros: Schlosz László VIII. o. t.; aljegyző: Ablonczy Ernő VII. o. t.; ellenőr: Bokor Manó VII. o. t.

Az év folyamán volt 11 rendes, 1 rendkívüli (alakuló); 1 diszülés (márc. 15) és 1 ülés keretében megtartott versenyszavalt.

Elhangzott: 16 szavaltat és 3 monológ; beadatott 9 munka és 12 bírálat, továbbá volt 2 szabadelőadás. A szavaltatok közül 3 nyert jegyzőkönyvi dicséretet, 3 vétetett sikerült fokra, 9 részben sikerült fokra és egyet elvetett a kör. A monológok közül 1 nyert jegyzőkönyvi dicséretet, 1 vétetett sikerült fokra és 1 részben sikerült fokra. A beadott és tárgyalt munkák közül 5 vétetett sikerült fokra, 3 részben sikerült fokra és egyet elvetett a kör. Az egyik szabadelőadást sikerültnek, a másikat részben sikerültnek vettük. Március 15-én megtartott ünnepélyen beszédet mondott Ráróssy Gyula ifj. elnök és szavaltak Lusztig Miklós és Lévai Jenő VIII. o. t.

A Tompa Önképzőkör versenyszavaltán díjat nyertek: Lusztig Miklós „A rab asszony“ 10 kor.; Négyesy Zoltán a „Pán halála“ c. költeményekkel 8 kor.

A Tompa kör az 1915—16. tanévben új alapszabályokat nyert, melynek következtében egy bizottság alakult meg a kör ügyes-bajos belügyeinek elintézésére: a fegyelmi bíróság. Tagjai; az elnök, a tikár, a főjegyző, továbbá Ponghó László és Bokor Manó VII. o. tanulók.

A pályatételekre beérkezett 12 munka.

A pályadíjakat a következők nyerték:

a) Magyar irodalomtörténeti: „Gömörmege valamely családjának részvétele a szabadságharcban: Négyesy Zoltán VIII o. t. 10 kor.

b) Történelmi: A szocialismus: Zmeskál Zdenko VIII. o. t. 10 kor.

c) Chemiai: 1. Rádium szerepe a chemiában: Négyesy Zoltán VIII. o. t. 10 kor. 2. Szerves és szervetlen testek összehasonlítása: Goldberger Barna VII. o. t. 5 kor.

d) Novellapályázat: A kétség; Maros Miklós VIII. o. t. 10 korona.

Csanády Sándor tanár-elnök.

Ifjúsági Olvasó- és sakkör. Konkoly István VIII. o. t. elnöklete alatt járatta a Vasárnapi Ujság, Hét, Uj Idők, Érdekes Ujság, Tolnai Világlapja, Zászlónk c. lapokat. Az év elején külön napos felügyelete alatt 4—6 volt nyitva az olvasó- és sakkör. Később helyiség hiánya miatt sorban otthon olvasták a lapokat.

Kerekes Dezső, tanár-elnök.

A Pósa önképzőkör és az Ifjúsági gyámintézetről a vezető tanárnak hivatalos minőségben hirtelen és huzamosabb időre történt elutazása miatt nem állanak közelebbi adatok rendelkezésre.

Az ifjúsági énekkör, a zenekör, a Thököly és Bethlen kör ez idén sem volt megnyitható alkalmas helyiségek és megfelelő vezető kéz hiánya miatt.

Ösztöndíjak, jutalmak és segélyek.

A rendelkezésünkre álló korlátolt eszközök mellett lehetetlen, hogy minden arra érdemes tanulóat anyagi jutalomban részesítsünk. A multban emlékkönyvek, tavaly emlékérmek átadásával fejezte ki az iskola elismerését azokkal a tanulókkal szemben, akik arra érdemeket szereztek. Ma az iskolánkra nehezedő súlyos idők ezt sem engedik meg. Mindazonáltal megokoltnak látszik, hogy az érdeklődők tudomást vegyenek azokról a tanulókról is, akik a jutalmazottak sorából csak azért maradtak ki, mert a számhoz és feltételekhez kötött ösztöndíjak arra nem adtak módot.

A VIII. osztályban a komoly magaviselet és kötelességteljesítés példáját Zmeskál Zdenko szolgáltatta, a VII. osztályban Szontágh Pál tűnt ki minden tekintetben oly kiváló magatartással, hogy diszére vált nemcsak osztályának, hanem az egész tanintézetnek. A VI. osztályban Zmeskál József érett komolyságával, Braun Géza agilitásával és tanulmányi előmenetelével mutatott példát. Az I-ső osztályban Ragályi István korát felülhaladó ambícióval küzdötte ki magának az első helyet, mellette Tankó János és Szabó Károly emelkedtek ki vasszorgalommal elért tanulmányi eredményükkel.

Ösztön- és jutalomdíjakban a következők részesültek:

1. Baksay István által tanárfiuk részére tett alapítvány, 1 darab Rimaszombati Takarékpénztári részvény folyó évi osztalékát, 40 koronát kapta Pásztori Jenő I. o. t.
2. Baksay István és neje által tett 2000 kor. családi alapítvány 80 koronás kamatát kapta Veress László III. o. t.
3. Baksay István-féle 2000 koronás jubileumi alapítvány 80 korona kamatát kapta Konkoly István VIII. o. t.

4. Bodor István féle 1000 koronás jubileumi alapítvány 40 korona kamatát kapta Tóth Zoltán V. o. t.

5. Dapsy Vilmos-féle 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta Komáromy Géza katonai szolgálatot teljesítő VIII. o. t.

6. Dapsy Vilmos-féle ugyancsak 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta László Géza katonai szolgálatot teljesítő VIII. o. t.

7. Huszt József-féle 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta Bradofka Károly katonai szolg. teljesítő VIII. o. t.

8. Nagy Lajos-féle 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta Korányi Zoltán (mint családtag) katonai szolgálatot teljesítő VIII. o. t.

Káposztás Józsefné szül. Nagy Mária-féle 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta Ablonczy Ernő VII. o. t.

10. Piskálszky Endréné szül. Kovács Julia-féle 2000 koronás alapítvány 80 korona kamatát kapta Wallentinyi Dezső VI. oszt. tan.

11. Lichárd Károly-féle 2000 koronás alapítvány 80 k. kamatából kapott 40 kor. Erős Gyula VIII. o. t. és 40 kor. Palkovics György V. o. t.

12. Lichárd Károly 400 koronás alapítvány 16 korona kamatát kapta Szabó Károly IV. o. t.

13. Huszt Andrásné szül. Barkassy Lidia 1200 koronás alapítvány 48 korona kamatát kapta, mint rokon, Báthory László III. oszt. tan.

14. Soós Ferencz és neje szül. Gyulay Hermin által fiuk emlékére tett 1000 koronás alapítvány 40 korona kamatájából írásbeli dolgozataik és önképzőkori tevékenységek jutalmazására 20—20 koronát kaptak Négyessy Zoltán VIII. o. t. és Remenyik Dezső V. o. t.

15. Csider László özvegye Dapsy Emma által férje emlékére tett 1000 koronás alapítvány 40 koronás kamatából kaptak Ponghó László VII. o. t. 20 koronát és Pósa Dezső III. o. t. 20 koronát.

16. Csider Károly emlékére tett 600 koronás alapítvány 24 korona kamatát kapta Török István VI. o. t.

17. Ifj. Hanvay Zoltán emlékére atyja által tett 1000 koronás alapítvány 40 kor. kamatát kapta Kapczy Tamás VII. o. t.

18. Id. Hanvay Zoltán által a magyar nyelvben tett előmenetelért adott 300 koronás alapítvány 12 korona kamatát kapta Roszjár Samu I. o. t.

19. Dr. Zehery István és neje szül. Fábry Ida által tett 1000 koronás alapítvány 40 korona kamatát kapta Lengyel Lajos IV. oszt. tan.

20. Káposztás Józsefné szül. Zehery Julia által férje emlékére tett 400 koronás alapítvány 16 korona kamatát kapta Molnár Gyula IV. o. t.

21. Stelkovics István emlékére özvegye Miks Anna által tett 400 koronás alapítvány 16 kor. kamatát kapta Dobránszky István IV. oszt. tan.

22. Reguly Péter emlékére nővére Félix Pálné sz. Reguly Johanna által tett 400 koronás alapítvány 16 korona kamatát kapta Horváth Zoltán III. o. t.

23. Fábry János által iskolánk 50 éves jubileuma alkalmával tett 200 koronás alapítvány 8 korona kamatát kapta Rakovszky Gyula VI. o. t.

24. Zeherjei ref. egyház 200 'koronás alapítvány 8 korona kamatát kapta Tankó András IV. o. t.

25. Pelsőcz-Szentpétery 200 kor. alapítvány 8 korona kamatát kapta Lovass János III. o. t.

26. Zehery István emlékére anyja Zehery Istvánné, majd Káposztás Józsefné sz. Nagy Mária által adományozott 4 darab gömörmegei nép- és iparbanki részvény 20 korona osztalékát kapta Horváth Zoltán III. o. t.

27. Káposztás József 84 koronás alapítvány 3 korona kamatát kapta Lecső János I. o. t.

28. Gróf Forgách Gyuláné 1000 koronás alapítványának 40 korona kamatát kapta Loysch Ödön V, o. t.

29. Dr. Löcherer Tamás 1400 koronás alapítványának 56 korona kamatát kapta Konszky István VI. o. t.

30. Szathmáry József emlékére tett 200 koronás alapítvány 8 korona kamatát kapta Halász István II. o. t.

31. Baksay István 200 koronás mellékjutalomdíj-alap 8 kor. kamatát kapta Andrási László III. o. t.

32. Kohn Adolt-féle 100 koronás alapítvány 4 korona kamatát kapta Fráter László V. o. t.
33. Singer S. Leó emlékére tanítványai által tett 300 koronás alapítvány kamataiból kapott Frommer Imre IV. o. t. 10 kor. és Greiner Zoltán VII. o. t. 10 koronát.
34. Iskolafelavatási alap 500 koronás összegének 20 kor. kamatát kapták egyenlő 10—10 koronás részletben Tóth Sándor II. o. t. és Szabó Ferencz II. o. t.
35. Ifjusági segélyalap 450 kor. tőkéjének 18 korona kamata a segédkönyvtár gyarapítására fordított.
36. Tornaegyesületi alap 200 kor. tőkéjének 8 korona kamata a segédkönyvtár gyarapítására fordított.
37. Jellinek Bertalan 200 kor. alapítványának 8 korona kamatát kapta Fráter György VI. o. t.
38. Koszoru alap kamata a tőkéhez csatoltatott.
39. Rimabrézó—likéri alap jövedelme a tőkéhez csatoltatott.
40. Harmaczy Béláné 1000 kor. alapítvány kamatát 40 koronát kapta Kálnay József IV. o. t.
41. Terray Károly emlékére tett 1000 koronás alapítvány kamata a tőkéhez csatoltatott.
42. Az ifjusági gyámintézettől 6—6 korona jutalomdíjban részesítettek: Benkovics Jenő II. o. t., Bial Lajos II. o. t., Komáromy Zoltán I. és Wallentinyi István I. o. t.
43. Jánosdeák László 700 kor. alapítvány 28 kor. kamatát kapták egyenlő részben megosztva Szilágyi Sándor VII. és Szlanszky Endre V. o. t.
44. Zmeskál Zdeko adományából 10 koronát kapott Tóth László III. o. t.
45. Névtelen jötevők adományából: 30 kor. Halász István II. o. t., 6 koronát Pál László II. o. t. és 5 koronát Kohúth Gyula I. o. t.

Külső ösztöndíjak:

46. A Roth-Teleky Johanna-féle 65 korona ösztöndíjat kapta Pál Béla VIII. oszt. tan., mint egyetlen theol. pályára készülő ifju.
47. A Prónay Dezső báró adományából 65—65 koronát

nyertek Balogh Dezső és Németh Ágost katonai szolgálatot teljesítő VIII. o. t., mint a Roth-Teleky-féle ösztöndíj mult évi élvezői.

Tandijengedményben részesültek:

- a) mint az iskolánál alkalmazásban állók gyermekei 22-en egyenként 60 kor., összesen 1320 K értékben
- b) mint énekesek 6 ref. vall. alsóbb osztályú tanuló egyenként 60 kor. összesen 360 K értékben
- c) kérvényök alapján:
 Kárpáti Géza I. o. t. 60 korona, Lecső József I. o. t. 10 korona, Benkovics Jenő II. o. t. 30 korona, Klaudinyi László II. o. t. 15 korona, Krman Lajos II. o. t. 10 korona, Lihányi István II. o. t. 10 korona, Paál László II. o. t. 20 korona, Dobránszky István IV. o. t. 30 korona, Frommer Imre IV. o. t. 30 korona, Lengyel Lajos IV. o. t. 30 korona, Molnár Gyula IV. o. t. 20 korona, Tankó András IV. o. t. 30 korona, Tóvik László IV. o. t. 20 korona, Palkovics György V. o. t. 20 korona, Kathona Margit IV. o. t. 60 korona, Konszky József VI. o. t. 30 korona, Németh László VI. o. t. 60 korona, Konkoly István VIII. o. t. 30 korona, összesen 515 korona.

Tápitézeti kedvezményben részesültek:

Bial István II. o. t. 80 kor., Palcsó István II. o. t. 40 kor., Szabó Ferencz II. o. t. 40 kor., Vietorisz Zoltán II. o. t. 20 kor., Kálnay József IV. o. t. 80 kor., Paulik János IV. o. t. 60 kor., Szabó Károly IV. o. t. 80 kor. Palkovics György V. o. t. 90 kor., Ablonczy Ernő VII. o. t. 75 kor., Sággy Mihály VII. o. t. 30 kor., Eős Gyula VIII. o. t. 125 kor. és László Géza VIII. o. t. 116 korona. Összesen 836 korona.

Összesítés:

Ösztön- és jutalomdíjak	1462 K
Tandijengedmények	2195 K
Tápitengedmények	836 K
Külső ösztöndíjak	195 K
Tompa önképzőkori pályadíjak	45 K

4733 korona.

XI.

Érettségi vizsgálat.

Érettségi vizsgálatot ez idén 3 ízben tartottunk, még pedig május és júniusban rendkívüli hadiérettségit, június elején pedig rendes vizsgálatot.

1. A márciusi bemutató szemlén alkalmasnak talált 9 VIII. o. tanuló részére a nagymélt. vallás és közokt. Miniszt. 48,230—1916. sz. rendelet értelmében bizottság állapította meg az érettségi érdemjegyeket, mely a VIII. o. tanáraiból és az egyházi főhatóságunk által elnöki teendőikkel megbízott Gyürky Pál főesperes urból állott. A bizottság Ráróssy Gyulát és Zmeskál Zdenkót jelesen érettnak, Braun Sándort, Jellinek Lászlót és Konkoly Istvánt jól érettnak, Fráter Imrét, Lévai Jenőt, Veress Jánost és Veress Nándort érettnak nyilvánította.

2. A rendes érettségi vizsgálat írásbeli részét május 17—19, szóbeli részét június 5—7-ig tartottuk meg. A bizottság elnöke Hűvösi Lajos felsőpokorági lev. lelkész volt, a kormányt Dr. Obál Béla eperjesi theol. akad. tanár képviselte, az igazgató tanács képviselőjéül Simon Mihály helybeli ref. lelkész jelent meg.

A vizsgálatra összesen 23 tanuló jelentkezett, még pedig e ljes vizsgálatra 22 és kiegészítő vizsgálatra a görög nyelvből 1 tanuló. Közülök 2 katonai szolgálatot teljesítő tanuló az írásbeli vizsgálat letétele után visszalépett, illetőleg az időközben meghosszabbított szabadság alapján a bizottságtól engedélyt nyert arra, hogy alaposabb előkészület végett az előkészítő tanfolyamot látogassa és annak elvégzésével tegyen szóbeli érettségi vizsgálatot. A felmaradt 21 tanuló közül rendes tanuló volt 11, magántanuló 5, katonai szolgálatot teljesítő tanuló 4. A görög nyelvből kiegészítő vizsgálatra jelentkezett jelölt önálló életpályán működik

Írásbeli vizsgálatot e szerint 22 tanuló tett. Tételek voltak:
a) a magyar nyelv és irodalomból: Tompa és a természet. Jeles eredménnyel dolgozott 3 tanuló, jó eredménnyel 9, elégséges eredménnyel 10 tanuló.

b) a latin nyelvből: Sallust: de coniuratione Cat. 51 c. 30 sor, jelesen kidolgozta 3 tanuló, jól 11, elégségesen 8 tanuló

c) a mennyiségtanból: 1) Ha egy törlesztéses kölcsönnél az évek száma 10, az egész évi kamatláb 4% s a 6-ik törlesztési részlet 1216.03 kor., mekkora az évi annuitás és mekkora a kölcsön? 2) Egy háromszög oldala 5 cm., a rajta fekvő 2 szög $54^{\circ} 36'$ és $74^{\circ} 54'$; ha ezen háromszög az adott oldala körül forog, mekkora a származott forgási test felszíne és térfogata? A tételeket jeles eredménnyel kidolgozta 4 tanuló, jól 6, elégségesen 12 tanuló.

A teljes szóbeli vizsgálaton megjelent 20 tanuló közül jelesen érettnak nyilvánított: Grosinger Renée és Krausz Elza, összesen 2.

Jól érettnek: Erős Gyula, Fischer Menyhért, Hámos Endre, Kende Gyula, Komáromy Géza, László Hugó, Maros Miklós, Négyessy Zoltán és Schlosz László, összesen 9.

Érettnek: Balogh Dezső, Hajdu Ernő, Kármán István, Lichtschein Miklós, Lusztig Miklós, Műnich Mihály, Pál Béla és Vajda Béla, összesen 8.

Két hó mulva teendő javító vizsgálatra utasított a magyar nyelvből 1 tanuló.

A görög nyelvből kiegészítő vizsgálatra jelentkezett tanuló jó eredménnyel vizsgázott.

3 Azon tanulók részére, kik a múlt évben vagy ennek a tanévnek a folyamán soroztattak be fegyveres katonai szolgálatra és emiatt a VIII-ról osztályvizsgálatot és azt követőleg érettségi vizsgálatot nem tehettek, a nagymélt. vallás és közokt. Miniszt. 1916. május hó 10-én 40962—1916. V. szám alatt kelet rendeletével előkészítő tanfolyamokat szervezett, a melyek célja volt, hogy a tanfolyamra jelentkezettek tanári előadások nyomán rövid foglatban megismerkedjenek a VIII. oszt. tananyagának lényegével. A tanulók a tanfolyam elvégzésével osztályvizsgálatot és szóbeli érettségi vizsgálatot tehettek. Utóbb az 56972—916 — V. sz. miniszteri rendelet kiterjesztette a tanfolyam látogató-

sának kedvezményét azokra a VII. oszt. tanulókra, akik a f. é. májusi sorozáson fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak. A tanfolyam május 25-én vette kezdetét és június 25-ig tartott.

Az idézett miniszteri rendelettel szervezett tanfolyamot iskolánk is felállította még pedig abból az alapelvől kiindulva, hogy nem érhetjük be csupán az előadások megtartásával, hanem időt is kell engednünk a résztvevőknek az előadottak elsajátítására és alkalmat a megtanultakkal való beszámolásra, vagyis a felelésre. Éppen azért csak délelőtti órákat tartottunk 8 órától 1 óráig. A tananyagot — bármennyire tisztában voltunk is intézkedésünk hiányos voltával — mégis úgy kellett beosztanunk, hogy a fősúlyt az érettségi tárgyakra helyezzük — annál is inkább, mert a résztvevő tanulók közül 8 csak érettségi vizsgálatot tett. Beosztásunk szerint, melyet egyházi főhatóságunk is jóváhagyott, a magyar nyelvből és a menyiségtan—fizikából heti 6 óra, a történelemből és a latin nyelvből heti 5 óra jutott, a többi tárgyat heti 2—2 órában adtuk elő, szigoruan ügyelve arra, hogy csak a legfontosabb adatokra szorítkozzunk és minden lényegtelen elhagyjuk.

A tanfolyamon összesen 22 tanuló vett részt, akik közül 6 ez idén végezte a VII. osztályt, a többi vagy a múlt tanévben, vagy régebben. A jelentkezők közül 8-nak már volt osztályvizsgálója a VIII. osztályról: még pedig 6 ennek a tanévnek a folyama alatt szerezte azt meg felsőbb engedéllyel, 2 régebben. A tanfolyamot látogatók közül tehát 14-en tettek osztályvizsgálatot június 22-én, 2 jó, a többi elégséges eredménnyel.

Azok az aggodalmak, a melyekkel mult tapasztalatok alapján a tanfolyam lefolyása elé néztünk, csak részben voltak indokoltak. Örömmel konstatalom, hogy a jelentkezetek nagy többsége teljes komolysággal tett eleget kötelességének. Egyesekkel szemben azonban a háborus kényszer hatása alatt kelt humanismus álláspontjára kellett a bizottságnak helyezkednie.

A szóbeli érettségi vizsgálatot június 23. és 24-én tartottuk meg. Az elnöki teendőket püspöki megbizásból az igazgató végezte.

A bizottság j e l e s e n é r e t t n e k nyilvánította: Bradofka Károlyt és László Gézá.

Jól érettnek nyilvánított 4: Demeter Gyula, Korányi Zoltán, Németh Ágost és Ponghó László.

Érettnek 16: Bartha Bertalan, Bárdos László, Cseh Miklós, Czibur Lajos, Gedeon Tihamér, Grosz Samu, Kapczy Tamás, Kovács Zsigmond, Márkus Imre, Moesz Miksa, Sággy Mihály, Szabó András, Szopkó István, Szúk Lehel, Szúk Szilárd, Visnyay Zoltán.

XII.

A tanulók névsora és általános osztályzata.

Rövidítések: j. = javithat; p. e. j. = püspöki engedéllyel javithat; o. i. u. = osztályismétlésre utasított; ism. = ismétlő; szabsz. = szabályszerű; ö. d = ösztöndíjas; t. m. = tandíjmentes; t. e. = tandíjengedményes; tp. e. = tápdíjengedményes.

I. osztály.

Osztályfőnök: Komáromy Géza.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Altmann Ferenc izr.	jó	elégséges	
Babik Zoltán ref.	szabsz.	2 elégt.	p. e. j.
Bencó János ág. ev.	jó	jó	
Benedek László ref.	jó	elégséges	t. m.
5 Berák Pál ág. ev.	jó	elégséges	
Bérczy László r. kath.	jó	jó	
Biess Elemér ág. ev.	magán-	tanuló lett	
Bornai Pál ág. ev.	jó	több elégt.	o. i. u.
Boschánzky Tibor r. kath.	jó	2 elégt.	p. e. j.
10 Burom János r. kath.	jó	elégséges	
Czirbesz József ág. ev.	szabsz.	jó	
Dapsy Zoltán ref.	jó	elégséges	
Eichner Endre izr.	szabsz.	több elégt.	o. i. u.
Fejér Gyula ág. ev.	jó	elégséges	
15 Fridmann Aladár izr.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Gaal Béla ág. ev.	jó	jó	
Górász János ág. ev.	jó	több elégt.	o. i. u.
Kandra János ref.	n e m	vizsgázott	
Káposztás Gyula ref.	jó	2 elégt.	p. e. j.
20 Kárpáti Géza ref.	jó	jó	t. m.
Kerekes Kálmán ref.	szabsz.	2 elégt.	p. e. j.
Kokovai István r. kath.	jó	jó	
Kollár Villmos r. kath.	jó	1 elégt.	j.
Komáromy Zoltán ref.	jó	jó	ö. d. t. m.
25 Kovács Béla izr.	jó	jó	
Kostyalik János ág. ev.	jó	több elégt.	o. i. u.
Kostyalik Pál ág. ev.	jó	több elégt.	o. i. u.
Lecső József ref.	jó	jeles	ö. d. t. m.
Lengyel Ferenc ref.	jó	elégséges	t. m.

A tanuló neve és vallása	M gavisetele	Általános osztályzata	Jegyzet
30 Major József ref.	jó	több elégt.	o. i. u. t. m.
Major József rk.	jó	elégséges	
Marikovszky Zoltán ág. ev.	jó	jó	
Mráz János r. kath.	szabsz.	jó	
Molnár Sándor ref.	szabsz.	több elégt.	o. i. u.
35 Migalya János ág. ev.	jó	elégséges	
Migalya László ág. ev.	jó	elégséges	
Novák Andor ág. ev.	jó	több elégt.	o. i. u.
Paál Ferenc ág. ev.	szabsz.	jó	
Pál Gyula ág. ev.	jó	1 elégt.	j.
40 Pauló János ág. ev.	jó	jeles	
Pásztori Jenő ág. ev.	jó	jó	ö. t. d. m.
Pilis János ág. ev.	jó	elégséges	
Prandl Dezső r. kath.	jó	jó	
Ragályi István ref.	jó	jeles	
45 Roszjár Samu ág. ev.	jó	jeles	ö. t.
Schönwiesner Károly ág. ev.	jó	elégséges	
Simák Sándor r. kath.	jó	elégséges	
Stolcz Árpád ág. ev.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Szabó Károly ref.	jó	jeles	
50 Szarvas Barna ref.	szabsz.	2 elégt.	p. e. j.
Szakáll Lajos ref.	jó	jó	
Takács László ref.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Turek Imre r. kath.	jó	elégséges	
Tóth István ref.	jó	jó	
55 Tóth Lajos ref.	jó	elégséges	
Trnovszky János ág. ev.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Turós Béla ref.	n e m	vizsgázott	
Vattay Attila r. kath.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Vámosy Béla r. kath.	jó	jó	
60 Veress György ref.	jó	elégséges	
Veress Zoltán ref.	jó	1 elégt.	j.
Wallentinyi István ág. ev.	jó	jó	ö. t. d. m.
Weisz Béla izr.	jó	elégséges	
Weisz László izr.	szabsz.	több elégt.	o. i. u.
65 Zsidó Emil ág. ev.	jó	elégséges	
Magántanuló :			
Kollányi Karola r. kath.		jó	
Lenner Stefánia ág. ev.		jó	t. m.
Szontagh Lajos ág. ev.		jeles	
Vályi Erzsébet r. kath.		jó	

II. osztály.

Osztályfőnök: Boros József.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Adriányi Antal ág. ev. ...	jó	elégséges	
Bálint Károly r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Benkovits Jenő r. kath. ...	jó	jeles	ö.d.t.e.
Bial Lajos r. kath. ...	jó	jeles	tp.e.ö.d.
5 Derekas János ref. ...	jó	elégséges	
Dezső Géza r. kath. ...	jó	elégséges	
Farkas István r. kath. ...	n e m	vizsgázott	
Goldstücker Béla izr. ...	jó	elégséges	
Gombos Gyula ref. ...	jó	elégséges	
10 Gruber Imre r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Grünmann Pál izr. ...	jó	elégséges	t. m. ö. d.
Halász István ág. ev. ...	jó	jó	
Havasi Dezső ág. ev. ...	jó	elégséges	
Heksch György izr. ...	jó	jó	
15 Kármán Dezső ág. ev. ...	jó	elégséges	
Kertész István r. kath. ...	jó	jó	
Kiss József ref. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Klaudinyi László ág. ev. ...	n e m	vizsgázott	
Klein István izr. ...	jó	jó	ö. d.
20 Kohuth Gyula ref. ...	jó	jó	
Konyha Kálmán ref. ...	jó	elégséges	
Á. Kovács Sándor ref. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Krman Lajos ág. ev. ...	jó	elégséges	
Lefkovits György izr. ...	jó	elégséges	
25 Lenner Emil ref. ...	jó	elégséges	
Lihányi István ág. ev. ...	jó	jó	t. e.
Ludvig Frigyes r. kath. ...	jó	jó	
Lusztig Samu izr. ...	jó	1 elégt.	j.
Mészáros Arisztid r. kath. ...	n e m	vizsgázott	
30 Mispál István ág. ev. ...	jó	elégséges	
Neumann Béla izr. ...	szabsz.	több elégt.	o. i. u.
Német Zoltán Géza ág. ev. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Nigrinyi Zoltán r. kath. ...	jó	elégséges	
Palcsó István ág. ev. ...	jó	jó	tp. e.
35 Paal Lajos ref. ...	jó	elégséges	t. e.
Pál László r. kath. ...	jó	jeles	ö. d. t. e.
Perjéssy Dezső ref. ...	jó	jó	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Általános osztályzata	Jegyzet
Porthéka Jenő r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Somogyi Sándor izr. ...	jó	elégséges	
40 Szabó Ferenc ág. ev. ...	jó	jó	ö.d.tp.e
Tóth Sándor ref. ...	jó	jeles	t. m. ö. d.
Turek Zoltán r. kath. ...	szabsz.	jó	
Valach Gyula P. ág. ev. ...	jó	elégséges	
Varga Jenő r. kath. ...	jó	több elégt.	o. i. u.
45 Várhegyi Zoltán ág. ev. ...	jó	elégséges	
Vietórisz Zoltán ág. ev. ...	jó	jó	
Vörös Ciril g. kath. ...	jó	elégséges	
Weisz Ferenc izr. ...	jó	elégséges	
Weisz Miksa izr. ...	jó	jó	
Magántanulók:			
50 Freimann Vilmos izr. ...	—	jeles	
Thurzó Árpád ref. ...	—	elégséges	

III. osztály.

Osztályfőnök: Csanády Sándor.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Andrássy László ref....	jó	jó	ö. d.
Báthory László ref. ...	jó	jó	ö. d.
Benedek Andor ref....	jó	2 elégt.	p. e. j. t. m.
Boros Ferenc ref. ...	jó	1 elégt.	j.
5 Borsos József ref. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Bodnár Géza r. k. ...	jó	elégséges	
Demkovics József r. k. ...	jó	jó	
Dosztal János r. k. ...	jó	több. elégt.	o. i. u.
Fábián Kamill r. k. ...	jó	jó	
10 Garai Miklós izr. ...	jó	több. elégt.	o. i. u.
Gellei Antal r. k. ...	jó	elégséges	
Gergely Kálmán r. k. ...	jó	1 elégt.	j.
Gruber László r. k. ...	jó	elégséges	
Grünmann Zoltán izr. ...	jó	elégséges	
15 Horváth Zoltán ev. ...	jó	jeles	ö. d. t. m.
Jellinek Miklós izr. ...	jó	elégséges	
Juhász István ev. ...	jó	elégséges	
Kajaba László r. k. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Karsai Zoltán izr. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
20 Kovács Miklós izr. ...	jó	elégséges	
Kriská Pál ev. ...	jó	elégséges	
Kriston Zoltán ref. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Lefkovics Sándor izr. ...	jó	elégséges	
Lengyel Iván ref. ...	jó	jó	
25 Lovass János ref. ...	jó	jó	ö. d.
Maczkó István r. k. ...	jó	1 elégt.	j.
Muraközy Kálmán ev. ...	jó	elégséges	
Nagy Dezső ref. ...	jó	elégséges	
Pacziga János r. k. ...	jó	elégséges	
30 Pásztor Zoltán ev. ...	jó	elégséges	
Péter Barna izr. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Pósa Dezső ref. ...	jó	jó	ö. d.
Rakóvszky István r. k. ...	jó	elégséges	
Reznyik Gyula r. k. ...	k i l é-	p e t t	
35 Ruzsinyi Zoltán r. k. ...	jó	elégséges	
Samu István ref. ...	jó	jó	
Spitzer Sándor izr. ...	jó	jó	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Általános osztályzata	Jegyzet
Steller István ev. ...	jó	elégséges	
Szabó István ref. ...	jó	jeles	
40 Széplaki Gyula ref. ...	jó	elégséges	
Tóth László ref. ...	jó	jeles	ö. d. t. m.
Urbányi Jenő r. k. ...	jó	elégséges	
Veress László ref. ...	jó	jó	ö. d. t. m.
Vörös Virgil g. k. ...	jó	elégséges	
45 Zemandl Ulrik r. k. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Magántanulók :			
Kóhn Béla izr. ...	—	jó	
Márkus Lea ev. ...	—	elégséges	
48 Wallentinyi Ida ev. ...	—	jeles	t. m.

IV. osztály.

Osztályfőnök: Dr. Rochlitz Zoltán.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Alexy Gyula ev.	jó	elégséges	
Almásy Zoltán ref.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Baltazar Gyula ev.	jó	jó	t. m.
Bálint-Banzik András ev ...	jó	elégséges	
5 Brieger Zoltán izr.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Burger Andor izr.	jó	elégséges	
Csizmadia Béni ref.	jó	elégséges	
Dobránszky István r. kath.	jó	jó	ö. d. t. e.
Fráter Ernő izr.	jó	jó	
10 Frics Gyula ref.	jó	elégséges	
Frommer Imre izr.	jó	jeles	ö. d. t. e.
Gál Lajos r. kath.	jó	elégséges	
Halász József ev.	jó	elégséges	t. m.
Havasi Jenő ev.	jó	elégséges	
15 Hlóska Ernő ev.	jó	elégséges	
Jávorszky László ev.	jó	1 elégt.	j.
Jellinek Jenő izr.	jó	elégséges	
Kálnay József ref.	jó	jeles	ö. d. t. p. e.
Kemény Zoltán izr.	jó	jó	
20 Klein László izr.	kev. szab.	1 elégt.	j.
Koczka János ev.	jó	1 elégt.	j.
Koncz Gyula ref.	jó	elégséges	
Kovács Endre r. kath.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Kovács Sándor ref.	a vizsgá-	latról elm.	
25 Kovács Sándor izr.	jó	elégséges	
Lengyel Lajos ref.	jó	jó	ö. d. t. e.
Letső Zoltán ref.	szabsz.	elégséges	
Linzenbold József r. kath.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Ludvig Antal r. kath.	jó	elégséges	
30 Marosi István ref.	jó	több elégt.	o. i. u.
Mitske Tibor ev.	jó	jó	
Molnár Gyula ref.	jó	jó	ö. d. t. e.
Neményi Aladár izr.	jó	jó	
Pap Károly ev.	jó	elégséges	
31 Paulik János ev.	jó	jó	tp. e.
Simák János r. kath.	jó	elégséges	
Stanga József r. kath.	jó	2 elégt.	p. e. j.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Szabó Elemér ref.	jó	elégséges	
Szabó Károly ev.	jó	jeles	ö. d. t. p. e.
40 Szakáll Ferenc ref.	jó	2 elégt.	p. e. j.
Szlatinszky László ev.	jó	jó	
Szücs László ref.	jó	elégséges	
Tankó András ref.	jó	jó	ö. d. t. e.
Tóvik László ev.	jó	jó	t. e.
45 Volkó Viktor ev.	jó	jó	
Magántanulók :			
Pongó Gyula ref.		2 elégt.	p. e. j.
Pongrác István r. kath. ...		2 elégt.	p. e. j.
Wardener Béla r. kath. ...	n e m-	vizsgázott	

V. osztály.

Osztályfőnök: Horváth Zoltán.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzat	Jegyzet
Ablonczy Pál ref....	jó	jó	
Benedek Gyula ref. ...	szabsz.	1 elégt.	j. t. m.
Eisenhút Pál r. kath. ...	jó	jó	
Fényes Elemér ev. ...	jó	jó	
5 Fráter László izr. ...	jó	jeles	ö. d.
Györy Mihály ref. ism. ...	jó	elégséges	
Haasz Jenő r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Kolláth Gyula ref. ...	szabsz.	elégséges	
Lévai István izr. ...	jó	elégséges	
10 Loysch Ödön ev. ...	jó	jeles	ö. d. t. m.
Lukács Géza ref. ...	jó	jó	
Lusztig László izr. ...	jó	elégséges	
Máriássy János ref. ...	n e m-	vizsgázott	
Márkus Frigyes izr. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
15 Palkovics György ev. ...	jó	jeles	öd. tm. tp.e.
Pongó Lajos ref. ...	szabsz.	elégséges	
Prandl Gyula r. kath....	jó	elégséges	
Remenyik Dezső ev. ...	jó	jó	ö. d.
Striczky Árpád r. kath. ...	jó	4 elégt.	o. i. u.
20 Sztatinszky Endre ev. ...	jó	elégséges	
Tóth Zoltán ref. ...	jó	jeles	ö. d. t. m.
Uthy Sándor r. kath. ...	szabsz.	3 elégt.	o. i. u.
Vajda Zoltán ref. ...	jó	jó	
Veres István izr. ...	jó	elégséges	
25 Vitális József ev. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Zajac Gyula r. kath. ...	jó	jó	
Magántanulók;			
Gajdár Margit r. kath. ...		4 elégt.	o. i. u.
Horváth Ilona r. kath. ...		jeles	
Szabó Borbála ref. ...		jeles	

VI. osztály.

Osztályfőnök : Dr. Wallentinyi Dezső.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Antalik István ev. ...	jó	1 elégt.	j.
Berger József izr. ...	jó	elégséges	
Bleier Viktor izr. ...	jó	jó	
Brátt Károly r. kath. ...	jó	elégséges	H. biz.
5 Braun Géza izr. ...	jó	jeles	
Fehér István r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Fráter György izr. ...	jó	jeles	ö. d.
Gaal Ferenc ev. ...	jó	1 elégt.	j.
Gelber Sándor izr. ...	jó	elégséges	H. biz.
10 Ivanics Lajos ref. ...	jó	elégséges	H. biz.
Kaiser Emil izr. ...	kev. szab.	elégséges	
Kajaba Zoltán r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Kiss Jenő ref. ...	jó	elégséges	
Konszky József r. kath. ...	jó	jeles	ö. d. t. n.
15 Makovics Lajos r. kath. ...	jó	elégséges	
Márk Gyula ref. ...	jó	elégséges	H. biz.
Molnár Pál izr. ...	jó	elégséges	H. biz.
Németh László ev. ...	jó	elégséges	t. m.
Ország Ferencz ev. ...	szabsz.	jó	
20 Perjéssy Sándor ref. ...	jó	elégséges	
Rajzinger Pál r. kath. ...	jó	2 elégt.	p. e. j.
Rakovszky Gyula r. kath.	jó	jó	ö. d.
Simák Ferenc r. kath. ...	n e m-	vizsgázott	
Szük Levente ref. ...	jó	elégséges	
25. Török István ref. ...	jó	jó	ö. d.
Valach János ev. ...	jó	elégséges	
Wallentinyi Dezső ev. ...	jó	jeles	ö. d. t. m.
Weisz Emil izr. ...	jó	jó	
Zibrin Mihály ev. ...	jó	elégséges	
30 Zmeskál József r. kath. ...	jó	jó	
Kocsis János ref. ...	1915. októ-	ber. hadba-	v. n.
Magántanulók :			
Kathona Margit ev. ...		jeles	
Musotter Aranka r. kath.		jeles	
34 Herkl Antal r. kath....	nem vizs-	gázott	

VII. osztály.

Osztályfőnök: Kerekes Dezső.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Ablonczy Ernő ref.	jó	jeles	tp. e. ö. d.
Bárdos László r. kath.		elégséges	H. biz.
Bokor Manó		jó	
Demeter Gyula ref.		elégséges	H. biz.
5 Goldperger Barna r. kath.		elégséges	
Greiner Zoltán izr.		jó	ö. d.
Grünman Alfréd izr.		jó	ö. d. H. biz.
Kapczy Tamás ref.		jó	
Kemény Gyula izr.		elégséges	
10 Klein Nándor izr.		elégséges	ö. d. H. biz.
Ponghó László ref.		jó	
Roth Tivadar ref.		elégséges	tp. e. H. biz.
Sághi Mihály ref.		elégséges	
Seidner Győző izr.		elégséges	
15 Szilágyi Sándor ref.		elégséges	ö. d.
Szomoray László r. kath.		elégséges	
Szontagh Pál ág. ev.		jeles	
Terényi Béla ág. ev.		elégséges	
Zibrin János ág. ev.		elégséges	
Magántanulók:			
20 Fischer Menyhért izr.		jó	
Einzig Margit izr.		jó	
Veress Emma izr.		jeles	
Gedeon Tihamér r. kath.		elégséges	
25 Koleszár Iván r. kath.		elégséges	
Kohn Rezső izr.		elégséges	
Wind Gyula izr.		nem vizs.	

VIII. osztály.

Osztályfőnök: Marton István.

A tanuló neve és vallása	Magaviselete	Általános osztályzata	Jegyzet
Braun Sándor izr.	jó	jó	
Erős Gyula ev.	jó	elégs.	tp. e. ö. d.
Fráter Imre izr.	jó	elégs.	
Hajdú Ernő r. k.	jó	elégs.	
5 Jellinek László izr.	jó	jó	
Káman István ev.	jó	elégs.	
Kende Gyula izr.	jó	elégs.	
Konkoly István ref.	jó	jó	t. e. ö. d.
Lévai Jenő izr.	jó	elégs.	
10 Lichtschein Miklós izr.	jó	elégs.	
Lusztig Miklós izr.	jó	elégs.	
Maros Miklós izr.	jó	jó	
Négyessy Zoltán ref.	jó	elégs.	ö. d.
Pál Béla ev.	jó	elégs.	ö. d.
15 Ráróssy Gyula r. k.	jó	jeles	
Schlosz László izr.	jó	jó	
Vajda Pál ref.	jó	elégs.	
Veress János ref.	jó	elégs.	
Veress Nándor ref.	jó	elégs.	
20 Zmeskál Zdenkó r. k.	jó	jeles	
Magántanulók:			
Fischer Menyhért izr.		elégs.	
Grosinger Renée izr.		jeles	
Krausz Elza izr.		jeles	
László Hugó izr.		elégs.	
M. kir. Ludovika-akade- miába felvett tanulók:			
25 Egyed János ev.		elégs.	
Veress László ref.		elégs.	
Katonai szolgálatot teljesítő tanulók, kik az év folyamán tetek magánvizsgálatot:			
Balogh Dezső ev.		elégs.	ö. d.
Bartha Bertalan r. k.		elégs.	

A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Átalános osztályzata	Jegyzet
Bradofka Károly ev... ..		jó	ö. d.
30 Cseh Miklós ref.		elégséges	
Hámos Endre ev.		elégséges	
Komáromy Géza ref.		jó	t. m. ö. d.
Kontsek Zoltán ev.		elégséges	
László Géza ref.		jeles	ö. d.
35 Szük Lehel ref.		elégséges	
Szük Szilárd ref.		elégséges	
Katonai szolgálatot teljesítő tanulók, kik a vall. és közokt. minist. 1916. május 10-én 40962/V sz. rendelete értelmében szervezett előkészítő tanfolyam elvégzése alapján tettek magánvizsgálatot:			
Bárdos László r. k.		elégséges	
Czibur Lajos ev.		elégséges	
Demeter Gyula ref.		elégséges	
40 Gedeon Tihamér r. k.		elégséges	
Grósz Samu izr.		elégséges	
Kapczy Tamás ref.		elégséges	
Korányi Zoltán ev.		jó	ö. d.
Márkus Imre izr.		elégséges	
45 Moesz Miksa ev.		elégséges	
Németh Ágost ev.		elégséges	ö. d.
Ponghó László ref.		jó	
Sághi Mihály ref.		elégséges	
Szabó András ref.		elégséges	
50 Visnyai Zoltán r. k.		elégséges	

XIII. A tanulók statisztikája.

1. A felvett és osztályvizsgálatot tett tanulók száma.

Felvételt	Nyilvános tanulók								Magántanulók.				
	Az iskolai év folyamán		a májusi osztályvizsgálatról elmaradt		másban osztályvizsgálatot tett		pótló osztályvizsgálatot tett		összesen osztályvizsgálatot tett				
	önként kimaradt	tanács folytán távozott	kizárattott	betegség	baleset	öngyilkosság	következtében meghalt	fiu	leány	fiu	leány		
310	11	1						9	289	27	14	24	14

Osztály	Fölvétetett		Osztályvizsgálatot tett		Osztály	Fölvétetett		Osztályvizsgálatot tett	
	nyilvános tanuló	magán-tanuló	nyilvános tanulók	magán-tanulók		nyilvános tanuló	magán-tanuló	nyilvános tanuló	magán-tanuló
I.	65	1	62	1	V.	26	—	25	—
II.	49	2	46	2	VI.	31	1	29	—
III.	45	1	44	1	VII.	19	5	19	4
IV.	46	3	44	2	VIII.	29	2	20	14
					I.-VIII.	310	27	289	24
							14		14

351

327

2. A fölvett és vizsgálatot tett tanulók száma osztályonként.

3. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói és tanári kari megrovások száma.

Megbetegedések			Megrovások	
A könnyű	A súlyos	fertőző (esetleg járványos)	Az igazgatói	A tanár kari
nem fertőző			megrovások száma	
219	23	17	5	—

4. A tanulók korszerinti megoszlása 1915. decz. 31-én.

Osztály	A nyilvános és magántanulók együttes létszáma a szeptember 31-én	A nyilvános és magántanulók együttes létszámból december 31-én												
		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
I.	66	2	30	15	16	3	—	—	—	—	—	—	—	—
II.	48	—	1	24	15	5	3	—	—	—	—	—	—	—
III.	47	—	—	5	22	9	10	1	—	—	—	—	—	—
IV.	46	—	—	—	—	25	12	7	2	—	—	—	—	—
V.	28	—	—	—	—	—	13	14	1	—	—	—	—	—
VI.	31	—	—	—	—	—	2	16	7	6	—	—	—	—
VII.	25	—	—	—	—	—	—	—	13	8	2	1	1	—
VIII.	36	—	—	—	—	—	—	—	1	14	19	2	—	—
I.—VIII.	327	2	31	44	53	42	40	38	24	28	21	3	1	—

6. Az osztályvizsgálatott tett tanulók megoszlása szülőik vagy gyámjuk foglalkozása szerint

Foglalkozás (Társadalmi állás)	A tanulók száma
Nagybirtokos, nagybérlő (1000 kat. holdon felül) ...	10
Középbirtokos, bérlő (100—1000 kat. holdas) ...	22
Kisbirtokos, kisbérlő (100 kat. holdon alul) ...	23
Kisbirtokos, napszámos) ...	—
Egyéb őstermelő (feles, kertész, halász) ...	1
Gazdasági tisztviselő ...	6
Földmvelési munkás, napszámos ...	—
Egyéb gazdasági segédszemély (gazdasági cseléd) ...	2
Nagy iparos, bányavállalkozó ...	1
Kisiparos, bánya kisvállalkozó ...	37
Ipari vagy bányászati tisztviselő ...	11
Ipari vagy bányászati segédszemély ...	9
Ipari vagy bányászati napszámos ...	—
Nagykereskedő, közlekedési nagyvállalkozó ...	4
Kiskereskedő, közlekedési kisvállalkozó ...	41
Kereskedelmi, vagy közlekedési tisztviselő... ..	9
Házaló, kereskedő, piaczi árús ...	9
Egyéb keresk. vagy közlek. segédszemély ...	—
Köztisztviselő (papok, tanárok, és tanítók kivételével) és közhivatalban alkalmazott díjnokok ...	44
Kereskedelemnél és közlekedésnél munkás, napszámos	—
Pap, tanár, tanító ...	48
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, közjegyző, gyógyszerész stb.) silye neknél alkalmazott segéd, irnok	19
Közhivatalban alkalmazott v. más értelmiségű altiszt v. szolga ...	6
Katonatiszt (honvéd tiszt, csendőr tiszt) ...	—
Katona altiszt (honvéd és csendőr altiszt) ...	—
Különböző vagy, közelebből meg nem nevezett foglalkozási ágakban dolgozó napszámos ...	1
Tőkés, járadékos, háztulajdonos ...	1
Nyugdíjas tisztviselő v. az értelmiség körébe számí- ható egyéb nyugdíjas ...	10
Magánzó, eltartásos ...	8
Nyugdíjas altiszt, szolga v. munkás ...	2
Házi cseléd ...	—
Egyéb és ismeretlen foglalkozásu ...	3
Árvaházi és szeretet házi tanulók ...	—
Mindössze:	327

5. Az osztály vizsgálatott tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk, illetve más törvényes gondviselőjük) állandó lakhelye szerint.

A osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók			
összes száma	k ö z ü l		száma, akinek szülője (gyámja ill. más törvényes gondviselője) állandóan
	magyar honos volt	horvát-szlavon-országi	
327	327	161	118
	illetőségű	községben (az iskola székhelyén)	vármegye más községé- ben
		ugyanazon	a magyar anya- ország más törvény- hatóságá- ban
		külföldi honos volt	Horvát-Szlavon országokban
			Ausztriában
			Amerikában
			külföldön
			l a k o t t
			47
			1
			1

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Az osztályvizsgálatot tett tanulók összes száma	Az osztályvizsgálatot tett tanulók közül									
	latin	görög	örmény	református	ág. hitv. ev.	görög keleti	unitárius	izraelita	baptista	
	vallásu volt									
327	73	2	—	92	89	—	—	71	—	—
Az osztályvizsgálatot tett tanulók közül										
magyar	német	főt	román (oláh)	ruthén	horváth	szerb	olasz			összesen nem magyar
anyanyelvü volt										
314	—	12	1	—	—	—	—	—	—	13
Az osztályvizsgálatot tett magyar anyanyelvü tanulók közül										
csak magyarul	más hazai nyelven	németül	főtül	románul (oláhul)	ruthénül	horvátul	szerbül	olaszul	egyéb hazai nyelven	
is tudott										
207	107	39	67	1	—	—	—	—	—	—

8. Ismétlők a görög-pótló tárgyak tanulói magaviselete és mulasztások osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett											
	nyilvános és magán tanulók közül		nyilvános tanulók.							által		
			közül				által					
			magaviseletből				egyórát sem	csak igazoltan	igazolatlannul			igazoltan
	ismétlő volt	a gör. pótló tárgyakat tanuló	1	2	3	4				osztályzatot kapott	mulasztott	
I.	1	—	51	11	—	—	—	17	44	1	1042	4
II.	2	—	43	3	—	—	—	14	30	2	1244	5
III.	1	—	44	—	—	—	—	9	35	—	992	—
IV.	—	—	42	1	1	—	—	10	34	—	578	—
V.	1	24	21	4	—	—	—	5	18	2	665	5
VI.	—	26	26	2	1	—	—	1	27	1	1476	8
VII.	1	18	19	—	—	—	—	—	19	—	630	—
VIII.	—	22	20	—	—	—	—	1	19	—	494	—
I.-VIII.	6	90	266	21	2	—	—	57	226	6	7121	22

9. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása a tandij-fizetés szempontjából, a jutalmazott tanulók száma, az elengett tandijak összege s a jutalmak értéke.

Az egész tandijat megfizette	Részben	Egészben	Jutalomban részesült	Az elengett tandij összege	A kiosztott jutalmak (pénz, könyv) értéke
	tandijmentes volt			koronákban	
281	15	31	59	2195	1602

Tápdij elengedést kapott 12 tanuló 786 kor. értékben.

Az étkezés rendjét nem soroljuk föl. A lehetőségig igyekeztünk a régi rendet betartani, — de a viszonyokhoz mérten igen sokszor változtatni kellett rajta. De azt bátran kijelenthetjük hogy még mindig kiállotta a versenyt az egyszerű polgári kosztal és a mi az elkészítés módját illeti, saját izlésünk szerint is meg volnánk elégedve hasonló ételekkel. Erre naponként gondosan és személyesen felügyelünk.

Tápindezetünk részére adakoztak: a Rimaszombati Takarékpénztár 100 koronára emelte évi segélyét. Gömörmegeyi Takarékpénztár és Hitelbank 50 korona, Miskolczi ref. egyházker. pénztár 39 kor. 56 fillér. Pozsonymegyei ev. egyházmegye 27 kor. Zólyomlipcse ev. egyház 2 kor. Zólyomi ev. egyház 2 kor. Ev. Tabitha nőegylet Zombor 3 kor. Hubay Mihály szilvásváradí ref. lelkesz 10 kor.

Összes jötevőinknek hálás köszönetünket tolmácsoljuk.

Tápindezetünk az idén is az állami leányiskola pinchehelyiségeiben helyezkedett el s a jövő iskolai évben is ott kezd meg működését.

Tőkeinkből igyekeztünk hozzájárulni a hadikölcsönökben részvétellel a nemzeti cél eléréséhez. Három hadikölcsönre 8100 koronát jegyeztünk összesen, a negyedikre nem jutott, mert tőkeink nagy részét a főgimnáziumnak adtuk kölcsön az építkezésre.

Kérjük a tisztelt szülőket, hogy a tápindezeti díjat közvetlenül a tápindezeti gondnok címére küldjék, hozzáadva 4 fillér postai költséget. A tápindezeti díj egész évre 320 korona és evőeszközökre 1 korona. Ha azonban az árak továbbra is a mostani emelkedést mutatják, akkor évközben is emelni fogjuk a díjat az áremelkedés méretei szerint. A díj félévenként előre fizetendő s a tanulók belépése nem hónapszámra, hanem iskolai fél évekre szól.

Horváth Zoltán,
tápindezeti gondnok.

XIV. Tápindezet.

Talán még soha nem ütközött nagyobb nehézségbe a tanulók közös ellátása, mint az idén, mert az élelmiszerek árai rettentően emelkedtek és sok mindennapi szükségletre való cikk nem volt mindig biztosan kapható. A lisztellátás ugyan a múlt évhez képest általában javult, de nem volt egészen megbízható és többször történtek fennakadások. A tavaszi irtózatos áremelkedések következtében, — dacára, hogy május végén befejeztük az iskolai évet, — mégis mintegy 2000 korona deficittel zárult az esztendő. Mikor deficitről írunk, nem azt értjük ezalatt, hogy alapjaink kamatjait költöttük el, mert hiszen ezt, mint jótékony intézmény, máskor is többnyire elköltjük és ráfizetünk a kosztára, — de most azt a 2000 koronányi összeget tőkeinkből kellett már elköltenünk.

A szuplikáció, az országos kérvényezés a háborús viszonyok miatt lehetetlen most és ez igen érzékeny veszteség tápindezetünkre, a mely még rendes helyiségeiből is kénytelen volt távozni és idegen szűk helyiségben meghuzódni, a hol elegendő helyiség hiányában nem láthatta el magát idejében a szükséges élelmi cikkek minden nemével s így nagyon ki volt téve az árak emelkedésének.

A jövő iskolai évre ismét kénytelenek vagyunk a tápindezeti díjat fölemelni. a mi az élelmi cikkek árának horribilis emelkedését tekintve, nem okozhat csodálkozást. Inkább az a kérdés merülhet föl: hogyan tud a tápindezet havi 32 korona díj mellett tisztességes kosztot adni? Ennek magyarázata az, hogy a tápindezet nem üzlet, hanem jótékony intézmény, a mely mindig készen áll arra, hogy alapjainak kamatjövödelmeit ráfizeti.

A lefolyt iskolai évben a tanulók katonai szolgálatra bevonulási miatt meglehetősen hullámozást mutatott a tápindezetbe járók száma, általában 70 tanuló részesült tápindezeti ellátásban.

XV.

Figyelmeztetés a jövő 1916—1917 iskolai évre.

1. A jövő tanév 1916. szeptember hó 1-ső napján kezdődik.
2. a javító-, pótló-, magán- és felvételi vizsgák 1916. évi augusztus 30. és 31. napjain tartatnak meg.

3. A beiratás szept. 1—5-ig tart. Szeptember 6-án lesz a tanév ünnepélyes megnyitása.

4. A beiratásnál minden tanuló tartozik atyjával vagy annak helyettesével megjelenni és a múlt évi iskolai bizonyítványát, továbbá keresztlevelét, illetőleg születési bizonyítványát, a 12-ik életévüket betöltötték újraoltási bizonyítványait bemutatni.

A gimnázium első osztályába csak olyan növendékek vétetnek fel, a kik a 9-ik életévüket már betöltötték, de a 12-ik életévüket meg nem haladták és a kik vagy az elemi iskola IV. osztályáról szóló szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal bírnak vagy a felvételi vizsgálaton igazolják, hogy van oly mérvű képzettségük, mit az elemi iskola 4 évi tanfolyamában kellett megszerezniök. A 12 évesnél idősebb növendékek felvétele csak rendkívüli esetekben engedélyezhető a tanári szék határozata alapján. A beiratás után csakis a késedelmeket fontos okokkal igazoló tanulókat veheti fel az igazgató; szeptember 15-ig igazgatói, — 30-ig tanári kari, azontul püspöki engedély szükséges a felvételhez. Azoknak, a kik a tanév első hónapja után lépnek be az intézetbe, az eddig végzett anyagból felvételi vizsgálatot kell tenniök. — Ugyancsak felvételi vizsgálatot tesznek a reál-, vagy polgári iskolából a gimnáziumba átlépő tanulók. — A felvételi vizsgálatok díja 20 korona. A gimnázium V-ik osztályába belépő tanuló szülője vagy gyámja köteles bejelenteni, vajjon a fia, illetőleg gyámoltja a görög nyelvet vagy annak helyettesítésére rendelt tárgyakat fogja-e tanulni. E tekintetben figyelmeztetjük a t. szülőket és gyámokat, hogy a IV.

osztályt végzett és az idegen (latin, német) nyelvekben gyengébb (elégséges) tanulókat a görögöt helyettesítő tanfolyamba vétessék fel. Az ilyen tanulók előtt a gyakorlati pályák egész sora nyitva van, minők: a jogi, orvosi, mérnöki, bányászati, erdészeti, matematikai és természettudományi, a katonai, a vasuti, postai, táviridai és ezekhez hasonló.

A görög nyelvet helyettesítő tanfolyamról a görögre — és viszont — való átlépést akár a tanév elején, akár annak folyamán megengedheti a tanári kar felvételi vizsgálat alapján, de csakis az illető tanulók szüleinek vagy gyámjának kívánságára.

5. A beiratásnál minden tanuló tartozik az iskolai díjakat befizetni; még pedig az első félévi tandíjat 30 koronát, felvételi díjat 4 koronát, iskolai alapra 2 koronát, bizonyítvány, könyvtár és bélyegilletékekre 4 koronát, országos nyugdíjalapra (az 1914. évi nyugdíjtörvény értelmében) 12 koronát, felszerelési illetékre 2 koronát, gyógyilletékre 2 koronát, ref. egyházkerületi illeték 50 fill. összesen 56 kor. 50 fillért. A római katolikus vallású tanulók a külön vallástandij fizetése alól felmentettek. Az izraeliták iskolai alapra félévenként 2—2 koronát fizetnek. A második félév tandíja 30 korona, mely összeg február 1—15. napjain fizetendő be.

A felvételi díj, az iskolai alap, bizonyítvány és bélyegilleték, felszerelési illeték és az országos nyugdíjalapra befizetendő összesen 26 kor. 50 fillér összeg fizetése alól senki sem menthető fel.

A rendes tandíj a gimnázium questoránál fizetendő be. A rendkívüli tantárgyak tandíját (lásd alább) az igazgató veszi át.

6. A gimnáziummal összekötött tápintézetbe a tanulók vállalkulónbség nélkül vétetnek át.

A tápintézeti díj egész évre ebéd és vacsoráért 320 korona és azonfelül evőeszközre 1 korona. Azonban, ha az élelmiszerek még drágábbak lesznek, az alumnaeumi díj is valamivel el fog emeltetni. A díj első fele a felvételtkor, második fele február hó 1—15-ig a tápintézeti gondnoknál fizetendő. Azok, a kik szegénységüket hitelesen igazolják, havonként is kifizethetik a tápintézeti díjakat. A tápintézetből kilépni csak a megkezdett félév leletével lehet.

7. Azok a tanulók, kik tan- vagy tápintézeti díj el vagy leengedésére szorgalmuk és anyagi helyzetüknél fogva igényt

tarthatnak, iskolai és szegénységi bizonyítvánnyal, esetleg adókönyveskével felszerelt kérvényüket legkésőbb 1916. augusztus hó 20-ig a nagytiszt. és tek. igazgató-tanácsához czimezve az igazgatóságnál nyujtsák be. A második félév tan- vagy tápdíjánag elengedéseért minden tanév február hó 8-ig újból kell folyamodni. Ezen második folyamodványhoz csupán azok mellékelik szegénységi bizonyítványukat, a kik az első félévben kedvezményben nem részesültek, az első félév kedvezményesei csak az első félév értesítőjét mutatják be.

Az elkésett vagy teljesen fel nem szerelt kérvények nem vétetnek figyelembe.

8. A rendes tantárgyak mellett gondoskodtunk arról, hogy francia, német társalgási nyelv, szabadkézi rajz, gyorsírászat és vívás az önként vállalkozóknak taníttassék. A francia, német nyelv tandija egy iskolai évre 20-20 korona, a szabadkézi rajz 10 korona, a vivás (egy tanfolyam 6 hó) 20 korona. Mindezek a díjak félévi előleges részletekben az igazgatónál fizetendők. A gyorsírás tanítását két tanfolyamban, kezdők és haladók csoportjában dr. Rochlitz Zoltán és Fábíán Vilmos tanárok vállalták el. Egész évi tandij 12 korona.

9. A főgimnázium növendékei csak az igazgató helybenhagyása mellett fogadhatnak szállást annyival is inkább, mivel csak azon lakosok vannak jogosítva tanulók tartására, kiknek szállását az igazgató és az iskolai orvos megvizsgálta és úgy egészségügyi, mint erkölcsi tekintetben kifogástalannak találta. Azon helyekről, melyek bármi tekintetben kifogás alá esnek, a tanulók évközben is elhelyezendők. A tanulók elhelyezése tekintetében a legnagyobb óvatosságot ajánljuk a szülőknek. mert tapasztalati tény, hogy a tanulóknak a tanulmányokban való elmaradását nagyrészt a hiányos felügyelet okozza.

10. Minden tanuló az első félév végén „Értesítő” kap, melyet a szülők vagy azoknak helyettesei aláírnak és legkésőbb 30 nap alatt az osztálytanárnak visszaküldenek. Ez által hivatalosan vesznek tudomást gyermekeiknek, illetőleg gyámoltjaiknak magaviseletéről és előmeneteléről.

11. Az érettségi pótló- és javító-vizsgálatok az idén a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület kötelékébe tartozó főgimnáziumokra nézve az iglói ág. hitv. ev. főgimnáziumban tartatnak meg. A folyamodványok aug. 20-ig beadandók,

12. Olyan tanulóknak, kik egy kötelező tantárgyból kaptak elégtelen érdemjegyet, a tanári kar megengedheti, hogy a jövő iskolai év kezdetén javító vizsgálatot tehessenek, de csakis abban az intézetben, a hol tanultak. Ezen javító vizsgálat díja 2 korona. Azon tanulók, kik két tantárgyból kaptak elégtelen osztályzatot, Mélt. és Főtisztelendő Geduly Henrik püspök urhoz címzett kérvényüket bizonyítvánnyal együtt aug. 1-ig az igazgatósághoz nyujtsák be felterjesztés végett.

E vizsgálat díja két tantárgy után 4 korona. A vizsgálati engedély megadásáért a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület pénztárába 2 kor. fizetendő. Leghelyesebb, ha ez az összeg át nem irt levél vagy okmánybélyeg alakjában a kérvényhez mellékelte.

A ki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, a javító vizsgálatra semmi esetre sem bocsátható.

Ha valamely tanuló a vizsgálatokat betegség vagy egyéb fontos ok miatt le nem tehetette, a tanári testülethez folyamodhatik a következő tanév kezdetén tartandó pótló vizsgálat engedélyeért. A betegség igazolására hatósági vagy orvosi bizonyítvány melléklendő. A pótló vizsgálat díjtalan. Magánvizsgálatok rendszerint a tanév végén, indokolt esetekben a tanév elején tartatnak. A magánvizsgálati díj — a teljes tandijon kívül — 80 korona, mely összeg fizetése alól senki sem menthető fel.

13. A testgyakorlás, mértani rajz (technikai része) és szépírás tanulása alól való felmentést kérő tanulókat az iskola orvosa fogja megvizsgálni. A felmentést az iskola orvosa véleménye alapján az igazgató adja meg.

14. Minden tanuló köteles az előirt tankönyveket, író- és rajzeszközöket beszerezni. Figyelmeztetjük a t. szülőket és tanulókat, hogy csakis az új tantervhez alkalmazott legújabb kiadású tankönyvek használhatók.

Szegénysorsu, jé tanulók a segélykönyvtárból ingyen kaphatnak könyveket, amelyek az év végén visszaadandók. Ebbeli kérvények 1915. aug. 20-ig a gyorsabb eljárás kedvéért dr. Wallentinyi Dezső főgimn. tanár, mint a segédkönyvtár vezetője címére adandók be minden melléklet nélkül.

15. Értesítjük a t. szülőket és gyámokat, hogy a tápintézetbe járó tanulók szállást mosással, fűtéssel, világítással, takarítással, reggelivel és uzsonnával a kívánalmak szerint havonta

30—40 koronáig kaphatnak megbízható házaknál, míg teljes ellátásért havonként 40—100 korona fizetendő.

A szállásadó tanuló tartó polgárok figyelmeztetnek arra, hogy a gimnáziumi tanulók csak oly házaknál nyerhetnek ellátást, hol a lakásviszonyok különösen hygienikus szempontból kifogás alá nem esnek. A tanuló tartási szándék tehát az igazgatóságnál legkésőbb aug. 20-ig bejelentendő, hogy a szállások orvosilag megvizsgálhatók legyenek.

Az eljárás egyszerűsítése és esetleges visszaélések elkerülése céljából arra kérjük a t. szülőket és gyámokat, hogy fizetésbeli kötelezettségeiknek ne gyermekeik útján tegyenek eleget, hanem a tandíjakat egyenesen Kerekes Dezső quæstor, a tápintézeti díjakat pedig Horváth Zoltán ephorus címére küldjék be.

Figyelmeztetés. Azon szülőket, kik fiaikat vasuton járatják iskolába, figyelmeztetjük arra, hogy e kedvezményre a tanári kar határozata értelmében csak azon tanulók tarthatnak igényt, kiknek erkölcsi magaviselete jó s az előző évet legalább elégséges eredménnyel végezték. A vasuton való bejárás kedvezménye évközben is megvonható azon tanulóktól, kik magaviselet vagy tanulás tekintetében hanyatlást tanusítanak.

Az igazgatóság.

XVI.

1916—17. évi tankönyvjegyzék.

A rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban használandó tankönyvek jegyzéke 1916—17. tanévben.

Vallás.

I. oszt. Kovácsi Sándor: Bibliai vallástan (ref.) — Bereczky Sándor: Bibliai ismertetés I. rész, az Ó-szövetség (ág. ev.)

II. oszt. Kovácsi Sándor: Bibliai vallástan (ref.) — Bereczky Sándor: Bibliai ismertetés I. rész, az Új-szövetség (ág. ev.)

III. oszt. Kovácsi Sándor: Keresztyén hittan (ref.) — Bereczky Sándor: Ker. egyháztörténet (ág. ev.)

IV. oszt. Kovácsi Sándor: Ref. hittan (ref.) — Bereczky Sándor: Ker. hit- és erkölcsstan (ág. ev.)

V. oszt. S. Szabó József: Egyháztörténet a reform.-ig (ref.) Batizfalvy—Bereczky: Bibliai ismertetés (ág. ev.)

VI. oszt. Kovácsi Sándor: A ker. egyház története a ref.-tól máig (ref.) — Pálffy József: A ker. egyház története (ág. ev.)

VII. oszt. Szöts Farkas: Ker. vallás- és erkölcs tudomány (ref.) — Pálffy József: A magyar prot. egyh. története (ág. ev.)

VIII. oszt. Jármay: Magy. prot. egyháztörténet (ref.) — Zsilinszky—Bereczky: Ker. hit- és erkölcsstan (ág. ev.)

Magyar nyelv.

I. oszt. Császár—Váczy: Magyar Olvasó, — Szinnyei J.: Magyar nyelvtan.

II. oszt. Császár—Váczy: Magyar Olvasó. — Szinnyei J.: Magyar Nyelvtan.

III. oszt. Szinnyei József: Rendszeres magyar nyelvtan. — Császár—Váczy: Magyar Olvasó.

IV. oszt. Négyessy L.: Stilisztika. — Lehr Albert: Arany Toldija.

V. oszt. Négyesy: Rhetorika.

VI. oszt. Riedl F.: Poétika.

VII. oszt. Beöthy Zsolt: A magyar irodalom története I. k.

VIII. oszt. Beöthy Zsolt: A magyar irodalom története II. k.

Latin nyelv.

I. oszt. Geréb—Wirth: Kis Latin Nyelvkönyv. Roseth: Latin nyelvtan.

II. oszt. Geréb—Wirth: Kis Latin Nyelvkönyv. Roseth: Latin nyelvtan.

III. oszt. Roseth: Mondattan; Phaedrus meséi. Geréb-Wirth: Kis Latin Nyelvkönyv. Fodor—Roseth: Stil. gyak. Cor. Nep.-hoz és Phaedrushoz.

IV. oszt. Hitrich Ödön: Julius Caesar, Cserép József: Ovidius Methamorphoseon libri. Roseth: Alaktan és Mondattan Csengeri—Cserép: Stilus gyakorlatok I. rész.

V. oszt. Cserép József: Szemelvények P. Ovidius műveiből, Zsámboky: Cicero De imperio Cn. Pompei. Latin régiségtan. Hitrich Ödön. Kaposi: Pro Archia.

VI. oszt. Kalmár: Szemelvények Liviusból, Cserép J.: Szemelvények Vergiliusból. Horváth—Wagner: Római régiségtan.

VII. oszt. Hitrich. Sallustius. Bell. Cat. Cicero: In Verrem IV. Horváth—Wagner: Régiségtan. Verg. Aeneis

VIII. oszt. Wirth Gyula: Szemelvények Quintus Horatius Flaccus műveiből. Gyomlay: Taciti Annales.

Német nyelv.

III. oszt. Német tan. I. köt. Schuster Alfréd.

IV. oszt. Schuster Alfréd. Német nyelvtan I. rész.

V. oszt. Schuster: Német nyelvkönyv II. rész.

VI. oszt. Endrei Ákos: Német nyelvkönyv II. köt.

VII. oszt. Hirn—Paulay: Német irodalmi olv. könyv VII. oszt. számára.

VIII. oszt. Hirn—Paulay: Német irod. olv. könyv, VIII. o. számára.

Görög nyelv.

V. oszt. Dóczi Imre: Görög olvasó és gyakorló I., Dóczi Imre: Görög nyelvtan I. r.

VI. oszt. Dóczi: Görög gyakorló és olvasó II., Dóczi I. Görög nyelvtan I. r.

VII. oszt. Csengeri: Homeros: Odyssea. — Dr. Geréb József: Szemelvények Homeros műveiből.

VIII. oszt. Csengeri: Homeros Ilias. — Simon József: Szemelvények Platon műveiből,

VII. és VIII. osztályokban: Elischer—Fröchlich: Homeros szótár, Lévy—Vida: Görög magyar szótár.

Görögpótló irodalom.

V. oszt. Szerelemhegyi: Görög hitélet és régiségtan. — Gyomlai: Homeros Odysseya III. kiadás. Csengeri: Homeros Ilias III. kiadás. Geréb: Szemelvények Herodotos műveiből. Badics: Magyar irodalmi olvasmányok I.

VI. oszt. Badics: A görög lyrai költészet fejlődése s a magyar classicus költészet története. Aischylos: Oresteia. Sophokles: Antigone. Schill S. A görög irod. tört.

VII. oszt. Szilasi: Thukydidés. — Földi: Demosthenes. — Badics: Magyar irod. olvasmányok III. — Schill: A görög irod. története.

VIII. oszt. Schill Salamon: A görög irodalom története. — Alexander Bernát: Szemelvények Platon és Aristotelesből. — Morvai Gerece: A képzőművészet története.

Történelem.

III. oszt. Mangold Lajos: Magyar orsz. tört. III—IV. oszt. számára. Magyar orsz. tört. a mohácsi vészig.

IV. oszt. Mangold: Magyarország. tört. a mohácsi vésztől maig.

V. oszt. Mika Sándor: Világtörténelem I. ó-kor.

VI. oszt. Mika Sándor: Világtörténelem II. középkor.

VII. oszt. Mika Sándor: Világtörténelem III. új-kor.

VIII. oszt. Andor József: Magyarország oknyomozó történetei

Földrajz.

Legújabb kiadások! (I. oszt. Dr. Némethy Károly: Magyarország földrajza, II. oszt. Dr. Némethy K.: Európa, Ázsia, Afrika földrajza. III. oszt. Dr. Némethy K.: Földrajza.

Mennyiségtan.

- I. oszt. Dr. Lévai Ede: Számtan.
II. oszt. Dr. Lévai Ede: Számtan.
III. oszt. Dr. Lévai Ede: Számtan.
IV. oszt. Dr. Kiss Károly: Algebra.
V. oszt. Dr. Kiss Károly: Algebra. Valter—D. Kaufmann :
Geometria.
VI. oszt. Dr. Kiss Károly: Algebra. — Dr. Sárkány Lajos :
Geometria.
VII. oszt. Dr. Kiss Károly: Algebra. — Dr. Sárkány Lajos:
Geometria.
VIII. oszt. Dr. Kiss Károly: Algebra: — Dr. Sárkány Lajos:
Geometria.

Fizika.

- VII. oszt. Dr. Kovács Zoltán: Fizika.
VIII. oszt. Dr. Kovács Zoltán: Fizika.

Természetráajz.

- I. oszt. Szilárdy Zoltán: Kis Természetráajz I.
II. oszt. Szilárdy Zoltán: Kis Természetráajz II.
IV. oszt. Szerényi: Növénytan.
V. oszt. Szerényi: Állattan.
VI. oszt. Reichenhaller: Chemia és mineralogia.

Philosophia.

- VIII, oszt. Sztinyai: Lélektan és Logika.

Rajzoló geometria.

- I. oszt. Dr. Horti Henrik: Rajz. geometria I. r.
II. oszt. Dr. Horti Henrik: Rajz. geometria II. r.
III. oszt. Dr. Horti Henrik: Rajz. geometria III. r.
IV. oszt. Dr. Gerevich Emil: Rajz. geometria III. r.

TARTALOM.

	Oldal.
A Kárpátok	3
Évzáró beszéd	13
Iskolánk és a háboru	33
A főgimnázium kormányzata:	
Igazgató- Tanács	40
Tanári testület	41
Bevégzett tananyag az 1915—16-ik tanévben	43
Írásbeli dolgozatok a magyar nyelvből	44
Tanulmányi kirándulások	46
Könyvtárak és szertárak:	48
fjusági körök és egyesületek	51
Ösztöndíjjak, jutalmak és segélyek	53
Érettségi vizsgálat	58
A tanulók névsora és általános osztályzata	62
A tanulók statisztikája	75
Tápiintézet	84
Figyelmeztetés a jövő 1916—17-ik iskolai évré	86
1916—17-ik évi tankönyvjegyzék	91